

Ελληνική Στατιστική Αρχή
Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής
Πρώτη Ετήσια Έκθεση

Σεπτέμβριος 2013

Εισαγωγή

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής, στο εξής αναφερόμενη ως η Επιτροπή, συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 4 του Ελληνικού Στατιστικού Νόμου (Ν.3832 της 9ης Μαρτίου 2010, όπως έχει τροποποιηθεί). Ο Νόμος ορίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να αποτελείται από πέντε μέλη ως ακολούθως:

- α) Ένα μέλος που υποδεικνύεται από τη Βουλή των Ελλήνων,
- β) Ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat),
- γ) Ένα μέλος που υποδεικνύεται από τον Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Φορέα για τη Διακυβέρνηση στον Τομέα της Στατιστικής (ESGAB),
- δ) Ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος (ESSC) και
- ε) Έναν εκπρόσωπο της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Ο Πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην Επιτροπή χωρίς ψήφο.

Έργο της Επιτροπής, όπως ορίζεται στο Νόμο, είναι να καταρτίσει ετήσια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των Αρχών 1 έως 6 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα. Η έκθεση υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων, αφού ενημερωθεί σχετικά ο Ευρωπαϊκός Συμβουλευτικός Φορέας για τη Διακυβέρνηση στον Τομέα της Στατιστικής και δημοσιοποιείται μετά την υποβολή της στη Βουλή.

Σύμφωνα με το Νόμο και αφού είχε συμβουλευτεί τους διάφορους φορείς που υποδεικνύουν τα μέλη, ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε τον Ιανουάριο του 2013 Απόφαση (Αρ. Πρωτ. Δ6Α1001384ΕΞ2013, όπως έχει τροποποιηθεί), με την οποία συγκροτείται η Επιτροπή και ορίζονται τα πέντε μέλη για τη διετή περίοδο 2013-2014. Πληροφορίες για τα μέλη που έχουν οριστεί παρατίθενται στο Παράρτημα 1.

Η ολομέλεια της Επιτροπής συνεδρίασε τρεις φορές, με παρουσία όλων των μελών. Η πρώτη σύσκεψη πραγματοποιήθηκε στις 20 και 21 Φεβρουαρίου, η δεύτερη από 5 έως και 7 Ιουνίου και η τρίτη στις 16 Σεπτεμβρίου 2013. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσημα την παρούσα έκθεση στη συνάντησή της το Σεπτέμβριο. Κατά την πρώτη σύσκεψη, τα μέλη εξέλεξαν τον κ. Gerry O'Hanlon, πρώην Γενικό Διευθυντή της Ιρλανδικής Στατιστικής Υπηρεσίας και ορισθέντα από το ESGAB, ως Πρόεδρο και συμφώνησαν ότι η κα Χριστίνα Καραμιχαλάκου από την ΕΛΣΤΑΤ θα ενεργήσει ως Γραμματέας της Επιτροπής. Η ΕΛΣΤΑΤ παρείχε εκτενή ενημέρωση στα μέλη σχετικά με τη λειτουργία του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος. Η πλήρης λίστα των εγγράφων που τέθηκαν υπ' όψιν της Επιτροπής παρατίθεται στο Παράρτημα 2. Κατά τη σύσκεψη του Φεβρουαρίου, η Επιτροπή αποφάσισε να περιορίσει την πρώτη της έκθεση μόνο στην εξέταση της ΕΛΣΤΑΤ και οι άλλοι στατιστικοί φορείς καθώς και η λειτουργία του στατιστικού συστήματος στο σύνολό του να εξεταστούν στην επόμενη έκθεσή της το 2014. Κατά τη σύσκεψη του Ιουνίου η Επιτροπή συναντήθηκε με

έναν ευρύ κύκλο ενδιαφερόμενων μερών για την ΕΛΣΤΑΤ– πληροφορίες για τα ενδιαφερόμενα μέρη παρέχονται στο Παράρτημα 3. Στα συμπεράσματα της σύσκεψης του Ιουνίου η Επιτροπή συμφώνησε σχετικά με το γενικό περίγραμμα της έκθεσης και με τις διαδικασίες για την οριστικοποίησή της κατά το τρίμηνο Ιουνίου – Αυγούστου. Για το λόγο αυτό, η παρούσα έκθεση θα πρέπει να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει την κατάσταση όπως αξιολογήθηκε για το πρώτο εξάμηνο του 2013.

Σύνοψη

Η Επιτροπή εξέτασε την εφαρμογή των Αρχών 1 έως 6 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές από την ΕΛΣΤΑΤ και έκανε τις ακόλουθες συνολικές αξιολογήσεις και συστάσεις.

Αρχή 1 – Επαγγελματική Ανεξαρτησία

Η Επιτροπή σημειώνει ότι έχει συντελεστεί σημαντική πρόοδος στην εδραίωση της ΕΛΣΤΑΤ ως μίας υπηρεσίας με επαγγελματική ανεξαρτησία μέσω ενός φάσματος κατάλληλων νομικών και θεσμικών μέτρων. Σε αυτό το πλαίσιο η Επιτροπή εξαίρει ειδικότερα την περιεκτική φύση της στατιστικής νομοθεσίας και το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα της Ε.Ε. όπου η Κυβέρνηση έχει υπογράψει Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές προς υποστήριξη του στατιστικού συστήματος.

Εντούτοις, υπάρχει η ανησυχία ότι υφίσταται ακόμα στο ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον ένα πλήθος σοβαρών αρνητικών θεμάτων νοοτροπίας και άλλων παραγόντων που πρέπει να διευθετηθούν. Ο πιο σημαντικός από αυτούς είναι οι συνεχιζόμενες δικαστικές διαδικασίες κατά του Προέδρου και δύο ανώτερων στελεχών της ΕΛΣΤΑΤ, οι οποίες κατά την άποψη της Επιτροπής υπονομεύουν σημαντικά στην πράξη την επαγγελματική ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ. Προκαλεί έκπληξη στην Επιτροπή το γεγονός ότι αποφάσεις σχετικά με τη στατιστική μεθοδολογία, οι οποίες έχουν επίσημα επικυρωθεί σύμφωνα με ευρωπαϊκούς Κανονισμούς, αποτελούν το αντικείμενο δικαστικών διαδικασιών. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή έχει την άποψη ότι υπάρχει ένα σημαντικό πολιτικό πλαίσιο όσον αφορά τις δικαστικές διαδικασίες και για το λόγο αυτό υπάρχει επείγουσα ανάγκη για μια κατάλληλη παρέμβαση, σύμφωνα με τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές, από την Κυβέρνηση ή / και την ηγεσία της Βουλής για την υπεράσπιση και την υποστήριξη της επαγγελματικής ανεξαρτησίας της ΕΛΣΤΑΤ και της διοίκησής της.

Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης το σύνδεσμο μεταξύ της επαγγελματικής ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικής αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΛΣΤΑΤ και σε αυτό το πλαίσιο παροτρύνει να επιλυθούν τα εναπομείναντα θέματα μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με την αυτονομία αυτή, σύμφωνα με τις σαφείς προθέσεις της στατιστικής νομοθεσίας και της Δέσμευσης για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές.

Αρχή 2 – Εντολή Συλλογής Δεδομένων

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η εντολή των στατιστικών Αρχών για τη συλλογή πληροφοριών για την ανάπτυξη, παραγωγή και διάχυση των Ευρωπαϊκών Στατιστικών, η πρόσβασή τους σε διοικητικά δεδομένα για στατιστικούς σκοπούς, καθώς και το δικαίωμά τους να απαιτούν ανταπόκριση στις στατιστικές έρευνες ορίζονται σαφώς στον Ελληνικό Στατιστικό Νόμο, όπως απαιτεί η Αρχή 2 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές.

Η ΕΛΣΤΑΤ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις άμεσες έρευνες σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις για τη συλλογή των πρωτογενών στοιχείων της. Ενώ τα ποσοστά ανταπόκρισης στις έρευνες σε νοικοκυριά είναι αποδεκτά, τα αντίστοιχα ποσοστά στις έρευνες σε επιχειρήσεις καθώς και ο χρόνος που απαιτείται για να λάβει η ΕΛΣΤΑΤ τις απαντήσεις είναι σχετικά χαμηλά, συγκριτικά με άλλες χώρες. Η Επιτροπή υποστηρίζει τα μέτρα που έχει λάβει η ΕΛΣΤΑΤ προκειμένου να βελτιώσει την ποιότητα των βασικών ερευνών της και συμφωνεί με την ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με το ότι η μείωση της επιβάρυνσης των επιχειρήσεων μέσω της εκτενέστερης χρήσης διοικητικών δεδομένων είναι η πιο αποτελεσματική λύση για το πρόβλημα της ανταπόκρισης.

Παρά τις διατάξεις της εθνικής και Ενωσιακής στατιστικής νομοθεσίας, η επίτευξη της πρόσβασης σε διοικητικές πηγές για στατιστικούς σκοπούς είναι σχετικά αργή. Δεδομένου ότι η πρόσβαση αυτή, ιδιαίτερα σε φορολογικά στοιχεία, αποτελεί βασικό παράγοντα για τη βελτίωση της συνολικής ποιότητας και της σχέσης κόστους – αποτελεσματικότητας των Ελληνικών Στατιστικών, η Επιτροπή παροτρύνει την Ελληνική Βουλή και την Ελληνική Κυβέρνηση να παράσχουν την αναγκαία υποστήριξη στην ΕΛΣΤΑΤ προκειμένου να ξεπεραστούν τα εναπομείναντα εμπόδια χωρίς καθυστέρηση.

Αρχή 3 – Επάρκεια πόρων

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι οι πόροι της ΕΛΣΤΑΤ δεν είναι επαρκείς για να μπορέσει να εκπληρώσει πλήρως, με ικανοποιητικό τρόπο, τις υποχρεώσεις της όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Πρόγραμμα. Σημειώνει ιδιαίτερα το τρωτό σημείο της ΕΛΣΤΑΤ ως προς την επαρκή κάλυψη με το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή υποστηρίζει τη στρατηγική της ΕΛΣΤΑΤ, όπως υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του Κοινού Συνολικού Σχεδίου Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (Joint Overall Statistical Greek Action Plan – JOSGAP), για την πρόσληψη πρόσθετου προσωπικού, με στοχευμένο τρόπο, κατά την περίοδο 2012-2014.

Η σαφήνεια σχετικά με τη διαθεσιμότητα εκ των προτέρων των απαραίτητων πόρων μέσω του προϋπολογισμού για την υλοποίηση του συμφωνηθέντος στατιστικού προγράμματος, σε συνδυασμό με τη λειτουργική ανεξαρτησία όσον αφορά τη χρήση των εν λόγω πόρων, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να υλοποιήσει η ΕΛΣΤΑΤ το έργο της με έναν οικονομικό και επαγγελματικά ανεξάρτητο τρόπο. Μία τέτοιου τύπου πλήρης αυτονομία στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού προβλέπεται από το 2013 και μετά, σύμφωνα με τον Στατιστικό Νόμο και τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές, αλλά, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια για την πλήρη επίτευξή της στην πράξη. Η Επιτροπή συνιστά την άρση, χωρίς καθυστέρηση, των εμποδίων που έχουν εναπομείνει για την πλήρη αυτονομία στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού της ΕΛΣΤΑΤ.

Αρχή 4 – Δέσμευση για την Ποιότητα

Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη ότι υπάρχει μια ισχυρή δέσμευση για την ποιότητα στην ΕΛΣΤΑΤ. Η Δήλωση της Αποστολής της ΕΛΣΤΑΤ προβάλλει τις έννοιες της ποιότητας, ενώ η εφαρμογή των κριτηρίων αξιολόγησης της ποιότητας ορίζεται στο Στατιστικό Νόμο. Το Τμήμα Μεθοδολογίας, Ανάλυσης και Μελετών είναι η οργανωτική μονάδα που είναι υπεύθυνη, σε κεντρικό επίπεδο, για θέματα διαχείρισης της ποιότητας, και η Ομάδα για το Συντονισμό και την Εποπτεία της Προόδου των Στατιστικών Εργασιών, στην οποία συμμετέχει η ανώτατη διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ, δίνει προτεραιότητα σε θέματα ποιότητας. Η σχεδιαζόμενη δημιουργία στην ΕΛΣΤΑΤ ενός Τμήματος για την Ποιότητα, τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής και την Πιστοποίηση υπολογίζεται ότι θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των δομών και των διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας.

Παραδοσιακά, οι διαδικασίες ελέγχου ποιότητας έχουν ενσωματωθεί στο έργο των Διευθύνσεων της ΕΛΣΤΑΤ που διενεργούν στατιστικές έρευνες. Τα τελευταία χρόνια αυτό έχει συμπληρωθεί με μια πιο επίσημη προσέγγιση. Η Ομάδα Συντονισμού επιβλέπει την εφαρμογή ενός συστηματικού προγράμματος ελέγχων της ποιότητας και των σχετικών προγραμμάτων δράσης. Όπου απαιτείται βοήθεια, η ΕΛΣΤΑΤ έχει δώσει έμφαση στη χρησιμοποίηση εξωτερικών εμπειρογνομώνων (από τη Eurostat και άλλες χώρες της ΕΕ), για την εξασφάλιση της ποιότητας των στατιστικών προϊόντων της σε ένα μεγάλο αριθμό τομέων.

Στην πράξη, πολλά από τα στοιχεία για την εφαρμογή μιας πιο επίσημης και δομημένης προσέγγισης όσον αφορά τη διαχείριση και διασφάλιση της ποιότητας υπάρχουν ήδη στην ΕΛΣΤΑΤ. Η Επιτροπή σημειώνει ότι μια περιεκτική Δήλωση Πολιτικής Ποιότητας ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2013 και συστήνει τη συμπλήρωσή της σε εύθετο χρόνο, με την κατάρτιση, μεταξύ άλλων, κατευθυντήριων γραμμών για την ποιότητα σχετικά με την εφαρμογή της διαχείρισης της ποιότητας και ενός περιεκτικού Πλαισίου Διασφάλισης της Ποιότητας σχετικά με το συστηματικό έλεγχο των στατιστικών προϊόντων. Η τεκμηρίωση όλων των πτυχών ποιότητας της διαδικασίας παραγωγής στατιστικών και των στατιστικών προϊόντων είναι απαραίτητη, όπως είναι, επίσης, απαραίτητη η διαθεσιμότητα των κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε θέματα ποιότητας, για το σύνολο του προσωπικού. Η Επιτροπή συνιστά επίσης την εκπαίδευση ενός αριθμού εσωτερικών ελεγκτών σε τεχνικές ελέγχου και σε διαδικασίες διαχείρισης της ποιότητας. Τέλος, οι υπάρχουσες έρευνες ικανοποίησης των χρηστών θα πρέπει να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν, ενώ οι μικρότερες, προσανατολισμένες στις ανάγκες των χρηστών, εκθέσεις ποιότητας που περιλαμβάνονται στα Δελτία Τύπου θα μπορούσαν να καταρτίζονται και να διαχέονται σε πιο ευρεία βάση, συμπληρωματικά των περιεκτικών εκθέσεων ποιότητας, οι οποίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ για πολλά στατιστικά προϊόντα και ακολουθούν τη δομή μεταδεδομένων Euro SDMX.

Αρχή 5 – Στατιστικό απορρήτο

Η Επιτροπή είναι, γενικώς, της γνώμης ότι η απαίτηση για την τήρηση του στατιστικού απορρήτου καλύπτεται πλήρως από τον Ελληνικό Στατιστικό Νόμο, από τον Κανονισμό

Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος και από τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ. Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη με τη διαπίστωση ότι η σημασία του στατιστικού απορρήτου είναι κατανοητή και σεβαστή στην ΕΛΣΤΑΤ. Η ΕΛΣΤΑΤ έχει λάβει πολλά μέτρα για να διασφαλίσει την τήρηση του στατιστικού απορρήτου, όπως προκύπτει από τις αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί στην Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου και την εφαρμογή των σχετικών πολιτικών για το στατιστικό απόρρητο, την ασφάλεια του Πληροφοριακού Συστήματος και την προστασία των δεδομένων. Έχουν επίσης αναπτυχθεί προγράμματα εκπαίδευσης του προσωπικού που ασχολείται με θέματα στατιστικού απορρήτου.

Η Επιτροπή επικροτεί τον δεδηλωμένο στόχο της ΕΛΣΤΑΤ για την επισημοποίηση και την περαιτέρω ανάπτυξη των πολλών μέτρων που ήδη εφαρμόζονται, θέτοντας σε λειτουργία ένα σύστημα προστασίας δεδομένων και διαχείρισης ασφαλείας, στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος για την αναβάθμιση της πληροφορικής της, έτσι ώστε συγκεκριμένα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα να ληφθούν και να εφαρμοστούν μόνιμα και η αποτελεσματικότητά τους να ελέγχεται και να αξιολογείται περιοδικά.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΛΣΤΑΤ χρησιμοποιεί μια σειρά από τεχνικές και πρακτικές για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ακούσιας αποκάλυψης στη διάδοση των στατιστικών στοιχείων και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ερευνητών στα στατιστικά μικροδεδομένα. Συμπληρωματικά προς τις ανωτέρω τεχνικές και πρακτικές, η Επιτροπή συνιστά να αναπτυχθούν και να τεθούν σε εφαρμογή διαδικασίες διαχείρισης παραβίασης απορρήτου δεδομένων, για την αντιμετώπιση τυχόν ακούσιων αποκάλυψεων. Οι διαδικασίες θα πρέπει να αφορούν: στην εκτίμηση της σοβαρότητας του περιστατικού, την ενημέρωση των στατιστικών μονάδων και τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Τέλος, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την πρόσφατη άρνηση του προσωπικού να υπογράψει μια συγκεκριμένη δέσμευση για το στατιστικό απόρρητο, η οποία αναπτύχθηκε από τη διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ για την εφαρμογή στην πράξη της στατιστικής νομοθεσίας και των αρχών του Κώδικα Ορθής Πρακτικής. Η Επιτροπή τονίζει ότι το ζήτημα αυτό πρέπει να επιλυθεί επείγοντως, ώστε να μην υπάρχουν αμφιβολίες για τη δέσμευση της ΕΛΣΤΑΤ όσον αφορά την τήρηση της αρχής του στατιστικού απορρήτου.

Αρχή 6 – Αμεροληψία και αντικειμενικότητα

Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη ότι η ΕΛΣΤΑΤ επιδεικνύει βαθύ σεβασμό για την Αρχή 6 και την εφαρμογή της στην πράξη. Η ΕΛΣΤΑΤ παράγει επίσημες στατιστικές βασισμένες σε ορθές μεθόδους και τις παρουσιάζει με έναν επαγγελματικό στατιστικό τρόπο. Η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία ενισχύονται με την υιοθέτηση των διεθνών στατιστικών προτύπων, ιδίως εκείνων που προβλέπονται για την παραγωγή εναρμονισμένων ευρωπαϊκών στατιστικών. Η ΕΛΣΤΑΤ διαβουλεύεται και συνεργάζεται με τη Eurostat και άλλους εμπειρογνώμονες για την εξασφάλιση της ευθυγράμμισης των ελληνικών πηγών και μεθόδων με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Τα μεθοδολογικά σημειώματα που δημοσιεύονται από την ΕΛΣΤΑΤ είναι σαφή και εξηγούν λεπτομερώς την υιοθετηθείσα στατιστική μεθοδολογία που χρησιμοποιείται. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι αυτά τα σημειώματα δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Όλα τα σφάλματα που εντοπίζονται σε δημοσιευμένες στατιστικές ανακοινώνονται και δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ χωρίς καθυστέρηση. Ένα ημερολόγιο ανακοινώσεων εκδίδεται από την ΕΛΣΤΑΤ και γνωστοποιείται στους χρήστες εκ των προτέρων, μέσω της ιστοσελίδας της. Πληροφορίες για μείζονες αναθεωρήσεις στατιστικών στοιχείων ή αλλαγές σε μεθοδολογίες δημοσιεύονται επίσης στην ιστοσελίδα της.

Η ισότιμη πρόσβαση όλων των χρηστών στα στατιστικά στοιχεία αποτελεί μια βασική αρχή για την ΕΛΣΤΑΤ και η χρήση του διαδικτύου ενισχύει την πρακτική αυτή. Οι δημοσιεύσεις στατιστικών στοιχείων είναι απλές και τεκμηριωμένες παρουσιάσεις δεδομένων, χωρίς σχόλια μεροληπτικού χαρακτήρα. Τα Δελτία Τύπου, που ενημέρωνουν το κοινό για τις υπάρχουσες στατιστικές και βοηθούν τους δημοσιογράφους και τους αναλυτές στην ερμηνεία των στατιστικών, εκδίδονται τακτικά όσον αφορά τις σημαντικές στατιστικές. Η Επιτροπή επικροτεί τα μέτρα αυτά και ενθαρρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει τις προσπάθειές της για τη δημοσιοποίηση των στατιστικών της και την προώθηση της χρήσης των υψηλής ποιότητας στατιστικών της προϊόντων.

Αρχή 1 – Επαγγελματική Ανεξαρτησία

Η επαγγελματική ανεξαρτησία των στατιστικών αρχών από άλλες πολιτικές, ρυθμιστικές ή διοικητικές υπηρεσίες και φορείς, καθώς και από φορείς του ιδιωτικού τομέα, διασφαλίζει την αξιοπιστία των ευρωπαϊκών στατιστικών.

Δείκτες

- 1.1 Η ανεξαρτησία των Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών και της Eurostat από πολιτικές και άλλες εξωτερικές παρεμβάσεις κατά την ανάπτυξη, παραγωγή και διάχυση των στατιστικών είναι κατοχυρωμένη στο με νόμο και διασφαλίζεται και για άλλες στατιστικές αρχές.
- 1.2 Οι προϊστάμενοι των Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών και της Eurostat και, ανάλογα με την περίπτωση, οι προϊστάμενοι των άλλων στατιστικών αρχών βρίσκονται επαρκώς υψηλά στην ιεραρχία, ώστε να διασφαλίζουν πρόσβαση στην ανώτατη βαθμίδα της ιεραρχίας των αρχών που ασκούν δημόσια πολιτική και των φορέων της δημόσιας διοίκησης. Οι προϊστάμενοι έχουν τα υψηλότερα δυνατά επαγγελματικά προσόντα.
- 1.3 Οι προϊστάμενοι των Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών και της Eurostat και, ανάλογα με την περίπτωση, οι προϊστάμενοι των άλλων στατιστικών αρχών έχουν την ευθύνη να εξασφαλίζουν ότι οι στατιστικές αναπτύσσονται, παράγονται και διαχέονται με ανεξάρτητο τρόπο.
- 1.4 Οι προϊστάμενοι των Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών και της Eurostat και, ανάλογα με την περίπτωση, οι προϊστάμενοι των άλλων στατιστικών αρχών είναι οι μόνοι αρμόδιοι για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις στατιστικές μεθόδους, τα πρότυπα και τις διαδικασίες, καθώς και σχετικά με το περιεχόμενο και τη χρονική στιγμή της δημοσίευσης στατιστικών στοιχείων.
- 1.5 Τα προγράμματα στατιστικών εργασιών δημοσιεύονται και περιοδικές εκθέσεις περιγράφουν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί.
- 1.6 Οι δημοσιεύσεις στατιστικών στοιχείων διαχωρίζονται σαφώς και εκδίδονται ξεχωριστά από πολιτικές δηλώσεις / δηλώσεις δημόσιας πολιτικής.
- 1.7 Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία και η Eurostat και, ανάλογα με την περίπτωση, οι άλλες στατιστικές αρχές σχολιάζουν δημόσια στατιστικά ζητήματα, μεταξύ των οποίων και την κριτική που γίνεται στις στατιστικές και την κακή χρήση των στατιστικών, στο βαθμό που κρίνεται πρόσφορο.
- 1.8 Ο διορισμός των προϊσταμένων των Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών και της Eurostat και, ανάλογα με την περίπτωση, των προϊσταμένων των άλλων στατιστικών αρχών, βασίζεται μόνο στην επαγγελματική επάρκεια. Οι λόγοι βάσει των οποίων η θητεία τους μπορεί να τερματιστεί ορίζονται από τη νομοθεσία. Σε αυτούς δεν μπορεί να περιλαμβάνονται λόγοι που θέτουν σε κίνδυνο την επαγγελματική ή επιστημονική ανεξαρτησία.

Η Αρχή 1 κάνει απολύτως σαφή τη σύνδεση μεταξύ επαγγελματικής ανεξαρτησίας και αξιοπιστίας των επίσημων στατιστικών. Ως εκ τούτου η επαγγελματική ανεξαρτησία είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα προς εξέταση στην Ελλάδα, όπου η αξιοπιστία των επίσημων στατιστικών αμφισβητήθηκε σε έναν αριθμό περιπτώσεων κατά την περασμένη δεκαετία, ιδιαίτερα σχετικά με την αποδοχή των δημοσιονομικών στοιχείων που παρέχονται στη Eurostat για τους σκοπούς της εξαμηνιαίας αναφοράς της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος. Η επαγγελματική ανεξαρτησία μιας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας πρέπει να στηρίζεται σε κατάλληλα νομικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και σε ένα εξωτερικό

περιβάλλον, όπου η ανεξαρτησία είναι αποδεκτή στο πλαίσιο της υπάρχουσας νοοτροπίας στην πράξη από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Νομική και οργανωτική υποστήριξη

Τα μέτρα που υιοθέτησε η Ελληνική Κυβέρνηση και το Ελληνικό Κοινοβούλιο για να θεσπίσει ένα νέο επαγγελματικά ανεξάρτητο και κατ' επέκταση αξιόπιστο εθνικό στατιστικό σύστημα φαίνονται εκ πρώτης όψεως να είναι περιεκτικά και αξιόπαινα από νομικής και οργανωτικής πλευράς. Ειδικότερα, αυτά τα μέτρα περιλαμβάνουν: Το Νόμο 3832 της 9^{ης} Μαρτίου 2010, όπως έχει τροποποιηθεί, για το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα (ΕΛΣΣ) και τη σύσταση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) ως ανεξάρτητης αρχής, καθώς και τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές που υπογράφηκε το Φεβρουάριο του 2012 από τον τότε Πρωθυπουργό, κ. Λουκά Παπαδήμο, εκ μέρους της Ελληνικής Κυβέρνησης.

Η Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές περιέχει τρεις ιδιαίτερες ρητές επίσημες δεσμεύσεις σχετικά με την επαγγελματική ανεξαρτησία και αξιοπιστία του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος, της ΕΛΣΤΑΤ και ειδικότερα του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ. Σύμφωνα με αυτές τις δεσμεύσεις η Ελληνική Κυβέρνηση αναφέρει ειδικότερα ότι δεσμεύεται:

«να ΕΓΓΥΑΤΑΙ και να ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΕΤΑΙ την επαγγελματική ανεξαρτησία του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος και ιδιαίτερα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) και να την ΠΡΟΑΓΕΙ στην κοινωνία με κατάλληλη επικοινωνία»,

«να ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ την Ελληνική Στατιστική Αρχή στη διατήρηση της εμπιστοσύνης της κοινωνίας στις στατιστικές της Ελλάδος και να ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΕΤΑΙ τις στατιστικές όταν γίνονται προσπάθειες για να υπονομευθεί η αξιοπιστία τους »,

«...να αναθέσει στον Πρόεδρο της ΕΛΣΤΑΤ την αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφασίζει για τις διαδικασίες, τις στατιστικές μεθόδους, τα πρότυπα, και το περιεχόμενο και τη χρονική στιγμή της δημοσίευσης των στατιστικών στοιχείων»,

Είναι προς τιμήν της Ελληνικής Κυβέρνησης ότι ήταν η πρώτη διοίκηση εντός της Ε.Ε. που εξέδωσε Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές για να στηρίξει το εθνικό στατιστικό σύστημα. Η Δέσμευση συμπληρώνει το Νόμο 3832, όπως έχει τροποποιηθεί, ο οποίος αναφέρει πολύ διεξοδικά την αρχή της Επαγγελματικής Ανεξαρτησίας. Για παράδειγμα, με το άρθρο 10 συνιστάται η ΕΛΣΤΑΤ ως «μία Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή (η οποία) απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας, διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας και δεν υπόκειται σε έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλη διοικητική αρχή.» Το άρθρο 15 αναφέρει ότι «ο Πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ απολαύει προσωπικής ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του..» και ότι οι λόγοι παύσης του «δεν επιτρέπεται να θέτουν σε κίνδυνο την επαγγελματική και επιστημονική ανεξαρτησία του.»

Οι οκτώ δείκτες που έχουν θεσπιστεί για να προσδιορίζεται η συμμόρφωση με την Αρχή 1 (βλέπε το ανωτέρω πλαίσιο) κλίνουν σημαντικά προς την επαλήθευση της ύπαρξης των

απαιτούμενων νομικών και οργανωτικών υποστηρικτικών ρυθμίσεων για τη διασφάλιση της επαγγελματικής ανεξαρτησίας του στατιστικού συστήματος. Είναι σαφές ότι οι διατάξεις του Νόμου 3832, όπως έχει τροποποιηθεί, και η Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές είχαν σε μεγάλο βαθμό ενημερωθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές και επομένως από αυτή την πλευρά μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η ΕΛΣΤΑΤ είναι σε θέση να συμμορφωθεί με την Αρχή 1.

Αποδοχή, στο πλαίσιο της υπάρχουσας νοοτροπίας, από τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη

Χωρίς αμφιβολία οι κατάλληλες νομικές και οργανωτικές ρυθμίσεις αποτελούν **αναγκαίες** συνθήκες για την υποστήριξη της επαγγελματικής ανεξαρτησίας ενός στατιστικού συστήματος. Ωστόσο, από μόνες τους δεν μπορούν να αποτελέσουν **ικανές** συνθήκες για την ύπαρξη πραγματικής επαγγελματικής ανεξαρτησίας. Θα πρέπει να συνοδεύονται επιπλέον από μία ευρύτερη αποδοχή, στο πλαίσιο της υπάρχουσας νοοτροπίας, και μία ευρύτερη κατανόηση μεταξύ των πολιτικών, των στελεχών της διοίκησης, των μέσων ενημέρωσης και γενικά της κοινής γνώμης σχετικά με το τι πραγματικά συνεπάγεται η επαγγελματική στατιστική ανεξαρτησία στην πράξη. Η Επιτροπή έχει την άποψη ότι η Ελλάδα έχει να διανύσει σημαντική απόσταση για την επίτευξη ενός τέτοιου ευνοϊκού εξωτερικού περιβάλλοντος και ασφαλώς υπολείπεται από αυτό που θα μπορούσε να θεωρηθεί βέλτιστη πρακτική σε άλλες χώρες. Σε κάποιο βαθμό το εύρημα αυτό δεν αποτελεί έκπληξη δεδομένων των προγενέστερων δυσκολιών που βιώθηκαν σχετικά με την αξιοπιστία των στατιστικών της Ελλάδος και των θεμελιωδών και εκτεταμένων νομικών και οργανωτικών αλλαγών που πραγματοποιήθηκαν σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Η εμπειρία από αλλού θα υποδήλωνε ότι ενώ η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στις στατιστικές μπορεί να χαθεί εύκολα, είναι πολύ δύσκολο να επανακτηθεί. Με σταθερούς άλλους παράγοντες, η Επιτροπή θα ανέμενε ότι το θέμα αυτό θα πρέπει να βελτιωθεί με την πάροδο του χρόνου ως αποτέλεσμα των νέων ρυθμίσεων σε συνδυασμό με μία σαφή και συνεπή εκδήλωση από την πλευρά της Κυβέρνησης και της Βουλής της πλήρους στήριξης των στις επίσημες στατιστικές, όπως προβλέπεται στη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι υφίστανται δύο μείζονα θέματα αρνητικής φύσεως, τα οποία χρειάζεται να αντιμετωπισθούν για να μπορέσει να επιτελεστεί πραγματική πρόοδος προς την πλήρη επαγγελματική ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ και των επίσημων στατιστικών στην Ελλάδα. Το πρώτο και κατά πολύ σημαντικότερο αφορά στις εν εξελίξει δικαστικές διαδικασίες κατά του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ και δύο ανώτερων στελεχών της Αρχής, σχετικά με μεθοδολογικές αποφάσεις που λήφθηκαν το 2010. Το δεύτερο αφορά στα συνεχιζόμενα εμπόδια για την πλήρη υλοποίηση της αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΛΣΤΑΤ, όπως προβλέπεται στο Νόμο 3832, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί, και στη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές.

Δικαστικές διαδικασίες κατά του Προέδρου και δύο ανώτερων στελεχών της ΕΛΣΤΑΤ

Στην προσπάθεια της να επιστήσει την προσοχή στις δικαστικές διαδικασίες, η Επιτροπή επιθυμεί να μην εκληφθεί αυτό ως απόπειρα επηρεασμού της απόφασης των δικαστηρίων σε σχέση με τις λεπτομέρειες της υπόθεσης, γιατί κάτι τέτοιο δεν θα ήταν πρόβον. Ωστόσο, η Επιτροπή θα ήθελε να επισημάνει τη διαφαινόμενη αντίφαση μεταξύ, αφενός του γεγονότος ότι τα επίμαχα μεθοδολογικά ζητήματα υπόκεινται σε υποχρεωτικούς εναρμονισμένους κανόνες και οδηγίες της Ε.Ε., και αφετέρου της άσκησης ένδικων μέσων κατά του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ για την τήρηση των κανόνων αυτών. Αυτή η αντίφαση εμφανίζεται περισσότερο έντονη, δεδομένου ότι η Eurostat, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και μετά από λεπτομερή εξέταση, έχει επανειλημμένα αξιολογήσει και εγκρίνει τις μεθοδολογικές αποφάσεις που έχει πάρει η ΕΛΣΤΑΤ και ο Πρόεδρος της. Όπως συμβαίνει στα περισσότερα επαγγέλματα, μέσα στη στατιστική κοινότητα παραγωγής των επίσημων στατιστικών δεν είναι σπάνιες οι διαφορές απόψεων σχετικά με μεθοδολογικά θέματα. Ωστόσο, στην περίπτωση των επίμαχων στατιστικών (δημοσιονομικές στατιστικές) αυτές οι διαφορές διευθετούνται μέσω μίας πολύ ειδικής διαδικασίας που προσδιορίζεται στο σχετικό Ευρωπαϊκό Κανονισμό (Κανονισμός 479/2009, όπως έχει τροποποιηθεί), όπου η Eurostat παρέχει τις απαιτούμενες διευκρινήσεις για κάθε μεθοδολογικό θέμα και για τον τρόπο που πρέπει να εφαρμόζεται από όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Δεδομένων όλων αυτών, προκαλεί έκπληξη στην Επιτροπή το γεγονός ότι τα μεθοδολογικά θέματα εξακολουθούν να υπόκεινται σε νομικό έλεγχο.

Η διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ έχει προσδιορίσει τη δικαστική υπόθεση ως μία μείζονα περιοχή αδυναμίας σχετικά με την επίτευξη της επαγγελματικής ανεξαρτησίας. Επιπλέον, ένας αριθμός σημαντικών ενδιαφερόμενων μερών για την ΕΛΣΤΑΤ, τους οποίους η Επιτροπή συμβουλευθήκε, θεωρούν την υπόθεση ως «πολιτικής φύσεως», δεδομένου ότι οι επίμαχες στατιστικές έχουν ελεγχθεί από τη Eurostat και δεν αμφισβητούνται από τη μεγάλη πλειονότητα των ενημερωμένων εθνικών και διεθνών χρηστών. Με την άποψη αυτή θα συμφωνούσε και η διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ, συνδεοντάς την με την αντίληψη ότι ορισμένα στοιχεία εντός του Ελληνικού πολιτικού και διοικητικού περιβάλλοντος δεν επιθυμούν να αναγνωρίσουν την ανεξαρτησία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και δεν αποδέχονται ότι η παραγωγή στατιστικών πρέπει να είναι ανεξάρτητη από δομές χάραξης πολιτικών και από πολιτικούς στόχους. Από την εξέταση σχολίων κάποιων μέσων ενημέρωσης, πρακτικών κοινοβουλευτικών ακροάσεων, δημόσιων δηλώσεων ενός ευρέος φάσματος πολιτικών προσώπων, και αρνητικών δηλώσεων κάποιων ομάδων του προσωπικού της ΕΛΣΤΑΤ, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι υπάρχει ένα σημαντικό πολιτικό πλαίσιο όσον αφορά τις δικαστικές διαδικασίες.

Η σοβαρότητα που έχουν οι διώξεις για την επαγγελματική ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ και του Προέδρου της μπορεί να εκτιμηθεί από την αντίδραση της διεθνούς στατιστικής κοινότητας. Ευνυπόληπτοι στατιστικοί φορείς, όπως το Διεθνές Στατιστικό Ινστιτούτο και η Βασιλική Στατιστική Εταιρεία εξέδωσαν δημόσιες ανακοινώσεις για το θέμα εκφράζοντας τις ανησυχίες τους με δυναμικό τρόπο. Πάνω από 300 διακεκριμένοι στατιστικοί από όλο τον

κόσμο υιοθέτησαν τη δημόσια δήλωση του Διεθνούς Στατιστικού Ινστιτούτου, η οποία εκφράζει τη βαθιά απογοήτευση και τη σοβαρή ανησυχία του για τις διώξεις. Στις περιπτώσεις και των δύο φορέων, τέτοιες ενέργειες είναι σχετικά σπάνιες και επιδεικνύουν τη ζημιά που προκαλούν οι δικαστικές διαδικασίες στην υπόληψη και την αντίληψη για την επαγγελματική ανεξαρτησία του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος στο εξωτερικό. Ίσως πιο αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι επικεφαλής των Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών των χωρών-μελών της Ε.Ε., της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών και της Eurostat, ενεργώντας ως η Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος (ESSC), υπέγραψαν ομόφωνα κοινή επιστολή εκφράζοντας τις σοβαρές ανησυχίες τους. Είναι τελείως πρωτοφανές για την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος να προβαίνει σε τέτοια ενέργεια σχετικά με τις εσωτερικές υποθέσεις ενός μεμονωμένου κράτους-μέλους και αυτό αποτελεί μέτρο της σοβαρότητας με την οποία τα μέλη της βλέπουν το θέμα, όχι μόνο αναφορικά με τις στατιστικές της Ελλάδος αλλά και τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές συνολικά. Πρόσθετη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στην άποψη της Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος, αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι έχει την ευθύνη επίβλεψης, σε συνδυασμό με τη Eurostat, για την παραγωγή όλων των Ευρωπαϊκών Στατιστικών και ότι είναι ταυτόχρονα ο εμπνευστής και θεματοφύλακας του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές.

Η Επιτροπή συμφωνεί πλήρως με τις απόψεις που εκφράστηκαν σε αυτήν από έναν αριθμό ενδιαφερόμενων μερών για την ΕΛΣΤΑΤ, ότι η Αρχή είναι εξαιρετικά ευάλωτη στη διαρκή ζημιά της επαγγελματικής της φήμης ενόσω οι δικαστικές διαδικασίες συνεχίζονται. Η παρατεταμένη φύση των δικαστικών διαδικασιών προκαλεί επίσης ανησυχία καθώς αποτελεί πηγή συνεχιζόμενου και διογκούμενου άγχους για την ΕΛΣΤΑΤ και το προσωπικό της, ενώ επίσης συμβάλει σε έναν αριθμό οργανωτικών δυσκολιών. Ανησυχία πρέπει επίσης να εκφραστεί όχι μόνο για τον κίνδυνο της διαρκούς ζημιάς στην υπόληψη της ΕΛΣΤΑΤ, αλλά επίσης και για την ικανότητα του προσωπικού της να μπορεί να εργάζεται στο μέλλον αποτελεσματικά με έναν επαγγελματικά ανεξάρτητο τρόπο, δεδομένων των αρνητικών σημάτων από τις τρέχουσες δικαστικές διαδικασίες. Υπό αυτές τις περιστάσεις, έχει κάνει εντύπωση στην Επιτροπή η σιγή της Κυβέρνησης και της ηγεσίας της Βουλής σχετικά με τις δικαστικές διαδικασίες, παρά τα συχνά πολιτικά σχόλια για το θέμα. Αυτό είναι σε αντιδιαστολή με τις σαφείς δηλώσεις της Eurostat και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και φαίνεται, επίσης, να παρεκκλίνει από τις δεσμεύσεις στο κείμενο της Δέσμευσης για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές, για υποστήριξη και υπεράσπιση του στατιστικού συστήματος με «κατάλληλη επικοινωνία». Πράγματι, η απουσία δημόσιου σχολιασμού από την Κυβέρνηση και άλλους πολιτικούς ηγέτες θα μπορούσε να παρερμηνευθεί ότι σηματοδοτεί υποστήριξη για τις διώξεις και, κατ' επέκταση, για τη μη αποδοχή των στοιχείων που παράγονται από την ΕΛΣΤΑΤ και επικυρώνονται από τη Eurostat. Η Επιτροπή δεν έχει υπόψη της καμία επίσημη ανησυχία σχετικά με την αποδοχή των επίμαχων στοιχείων και συνεπώς πιστεύει ότι έχει ευθύνη η Κυβέρνηση τουλάχιστον να τοποθετηθεί κατηγορηματικά επί του θέματος δημοσίως.

Αυτονομία στην εκτέλεση του προϋπολογισμού και επαγγελματική ανεξαρτησία

Το θέμα της αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού και της επίτευξής της όσον αφορά την ΕΛΣΤΑΤ αντιμετωπίζεται πιο λεπτομερώς υπό την Αρχή 3. Εντούτοις, είναι σημαντικό να επισημανθεί η σύνδεση μεταξύ της αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού και της επαγγελματικής ανεξαρτησίας. Αν μία στατιστική υπηρεσία δεν έχει αποτελεσματική αυτονομία στην εκτέλεση του προϋπολογισμού της, τότε θα είναι πάντα ευάλωτη σε πιθανές παρεμβάσεις από εξωτερικούς φορείς και έτσι θα υπονομεύεται άμεσα ή έμμεσα η επαγγελματική της ανεξαρτησία. Επομένως, από αυτή την άποψη, κάθε έλλειψη σαφήνειας σχετικά με την παροχή αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού πρέπει να διευθετηθεί. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η σύνδεση μεταξύ επαγγελματικής ανεξαρτησίας και αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού ήταν σαφώς κατανοητή κατά την κατάρτιση του Στατιστικού Νόμου και της Δέσμευσης για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές και, για το λόγο αυτό, παροτρύνει να επιλυθούν τα εκκρεμή θέματα μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της ΕΛΣΤΑΤ, εντός του πλαισίου που θέτουν αυτά τα μέτρα.

Είναι εν γνώσει της Επιτροπής κάποια επιχειρήματα σχετικά με το ότι στενότερος έλεγχος στην εκτέλεση του προϋπολογισμού είναι απαραίτητος για να διασφαλιστεί ότι η ΕΛΣΤΑΤ είναι πλήρως υπόλογη. Ωστόσο, κατά την άποψη της Επιτροπής τα επιχειρήματα αυτά αγνοούν πλήρως το βαθμό στον οποίο η ΕΛΣΤΑΤ είναι ήδη υπόλογη κατά το νόμο και μέσω της τήρησης του Κώδικα Ορθής Πρακτικής. Σύμφωνα με το νόμο, η ΕΛΣΤΑΤ είναι υποχρεωμένη να κάνει αναφορά στη Βουλή σε τακτική βάση και όλες οι δαπάνες (και τα έσοδα) ελέγχονται και εγκρίνονται από Ελεγκτικό Συνέδριο. Επιπροσθέτως, η έγκριση του προϋπολογισμού βασίζεται στην πρότερη υποβολή, αρκετά νωρίτερα, αναλυτικών ετήσιων προγραμμαμάτων εργασιών, τα οποία περιλαμβάνουν πληροφορίες για τις σχετικές συνέπειες επί του προϋπολογισμού. Αυτά τα προγράμματα εργασιών αποτελούνται κατά κύριο λόγο από μετρήσιμες με ακρίβεια ενέργειες, οι οποίες υπόκεινται επίσης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κώδικα Ορθής Πρακτικής, σε πλήρη διαφάνεια και στην εφαρμογή ενός ευρέος φάσματος μετρήσεων ποιότητας. Πράγματι μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ΕΛΣΤΑΤ, όπως είναι σύνηθες για τις περισσότερες στατιστικές υπηρεσίες, υπόκειται σε πιο αυξημένο επίπεδο λογοδοσίας από αυτό που είναι συνήθως εφικτό για τους περισσότερους δημόσιους φορείς.

Συνολική αξιολόγηση και συστάσεις

Η Επιτροπή σημειώνει ότι έχει συντελεστεί σημαντική πρόοδος στην εδραίωση της ΕΛΣΤΑΤ ως μίας υπηρεσίας με επαγγελματική ανεξαρτησία μέσω ενός φάσματος κατάλληλων νομικών και θεσμικών μέτρων. Σε αυτό το πλαίσιο η Επιτροπή εξαίρει ειδικότερα την περιεκτική φύση της στατιστικής νομοθεσίας και το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα της Ε.Ε. όπου η Κυβέρνηση έχει υπογράψει Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές προς υποστήριξη του στατιστικού συστήματος.

Εντούτοις, υπάρχει η ανησυχία ότι υφίσταται ακόμα στο ευρύτερο εξωτερικό περιβάλλον ένα πλήθος σοβαρών αρνητικών θεμάτων νοοτροπίας και άλλων παραγόντων που πρέπει να

διευθετηθούν. Ο πιο σημαντικός από αυτούς είναι οι συνεχιζόμενες δικαστικές διαδικασίες κατά του Προέδρου και δύο ανώτερων στελεχών της ΕΛΣΤΑΤ, οι οποίες κατά την άποψη της Επιτροπής υπονομεύουν σημαντικά στην πράξη την επαγγελματική ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ. Προκαλεί έκπληξη στην Επιτροπή το γεγονός ότι αποφάσεις σχετικά με τη στατιστική μεθοδολογία, οι οποίες έχουν επίσημα επικυρωθεί σύμφωνα με ευρωπαϊκούς Κανονισμούς, αποτελούν το αντικείμενο δικαστικών διαδικασιών. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή έχει την άποψη ότι υπάρχει ένα σημαντικό πολιτικό πλαίσιο όσον αφορά τις δικαστικές διαδικασίες και για το λόγο αυτό υπάρχει επείγουσα ανάγκη για μια κατάλληλη παρέμβαση, σύμφωνα με τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές, από την Κυβέρνηση ή / και την ηγεσία της Βουλής για την υπεράσπιση και την υποστήριξη της επαγγελματικής ανεξαρτησίας της ΕΛΣΤΑΤ και της διοίκησής της.

Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης το σύνδεσμο μεταξύ της επαγγελματικής ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικής αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΛΣΤΑΤ και σε αυτό το πλαίσιο παροτρύνει να επιλυθούν τα εναπομείναντα θέματα μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με την αυτονομία αυτή, σύμφωνα με τις σαφείς προθέσεις της στατιστικής νομοθεσίας και της Δέσμευσης για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές.

Αρχή 2: Εντολή συλλογής δεδομένων

Οι στατιστικές αρχές έχουν σαφή νομική εντολή για τη συλλογή πληροφοριών για ευρωπαϊκούς στατιστικούς σκοπούς. Οι διοικήσεις, οι επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και το ευρύ κοινό δύνανται να κληθούν με βάση το νόμο να επιτρέψουν την πρόσβαση σε δεδομένα ή να παράσχουν δεδομένα για ευρωπαϊκούς στατιστικούς σκοπούς, κατόπιν αιτήματος των στατιστικών αρχών.

Δείκτες

- 2.1 Η εντολή που έχουν οι στατιστικές αρχές για συλλογή πληροφοριών με σκοπό την ανάπτυξη, παραγωγή και διάχυση ευρωπαϊκών στατιστικών καθορίζεται στο νόμο.
- 2.2 Οι στατιστικές αρχές έχουν το δικαίωμα από το νόμο, να χρησιμοποιούν δεδομένα από διοικητικές πηγές για στατιστικούς σκοπούς.
- 2.3 Στη βάση νομικής πράξης, οι στατιστικές αρχές δύνανται να αξιώσουν συμμετοχή σε στατιστικές έρευνες.

Για την κατάρτιση στατιστικών καλής ποιότητας είναι απαραίτητη η διάθεση πρωτογενών δεδομένων καλής ποιότητας. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η συλλογή δεδομένων αποτελεί το πιο δαπανηρό μέρος της διαδικασίας παραγωγής στατιστικών. Οι στατιστικές αρχές μπορούν να αποκτούν τα πρωτογενή στοιχεία άμεσα μέσω ερευνών ή έμμεσα μέσω της συλλογής στοιχείων με χρήση διοικητικών δεδομένων που προέρχονται από άλλους φορείς και έχουν συλλεχθεί για διοικητικούς σκοπούς. Οι στατιστικές Αρχές συνδυάζουν ολόένα και περισσότερο αυτές τις δύο κύριες πηγές στοιχείων με βέλτιστο τρόπο στην παραγωγική διαδικασία τους. Οι απευθείας έρευνες και η χρήση διοικητικών στοιχείων για στατιστικούς σκοπούς εξετάζονται ξεχωριστά στις επόμενες παραγράφους.

Απευθείας έρευνες

Το άρθρο 2, παράγραφος 3 του Ελληνικού Στατιστικού Νόμου (Ν. 3832 της 9^{ης} Μαρτίου 2010, όπως τροποποιήθηκε) αναφέρει τα ακόλουθα: «τα νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, οι ενώσεις προσώπων και τα φυσικά πρόσωπα υποχρεούνται να εξασφαλίζουν την πρόσβαση στους φορείς του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος (ΕΛΣΣ) σε όλες τις πηγές ή τα αρχεία που τηρούνται εγγράφως ή με ηλεκτρονικά, μαγνητικά ή άλλα ανάλογα μέσα και να παρέχουν έγκαιρα και με ακρίβεια κάθε στοιχείο ή πρωτογενή πληροφορία που ζητείται από αυτούς τους φορείς για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους. Τα στοιχεία και πληροφορίες της παραγράφου αυτής χρησιμοποιούνται από την ΕΛΣΤΑΤ και τους λοιπούς φορείς του ΕΛΣΣ για την παραγωγή επίσημων στατιστικών, όπως ειδικότερα ορίζεται στον Κανονισμό Στατιστικών Υποχρεώσεων».

Οι φορείς του ΕΛΣΣ στους οποίους αναφέρεται ο νόμος περιλαμβάνουν –εκτός της ΕΛΣΤΑΤ– 15 Υπουργεία και την Τράπεζα της Ελλάδος. Επομένως, η νομική εντολή της

ΕΛΣΤΑΤ να συλλέγει πρωτογενή στατιστικά δεδομένα απευθείας από τους απαντώντες επιβεβαιώνεται από αυτήν την διάταξη.

Επιπροσθέτως, το άρθρο 9, παράγραφος 1, του Νόμου προσδιορίζει τις διοικητικές κυρώσεις που μπορεί να επιβληθούν για τη μη συμμόρφωση σε υποχρεωτικές έρευνες. Συγκεκριμένα, με απόφαση της ΕΛΣΤΑΤ μπορούν «να επιβάλλονται στον προϊστάμενο της αρμόδιας υπηρεσίας ή στο νόμιμο εκπρόσωπο του νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή στο φυσικό πρόσωπο οι ακόλουθες διοικητικές κυρώσεις για παράβαση των υποχρεώσεων τους που προβλέπονται από τον παρόντα Νόμο, τον Κανονισμό Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορών του ΕΛΣΣ και από κάθε άλλη διάταξη που αφορά τις υποχρεώσεις πρόσβασης σε πηγές, μητρώα ή αρχεία ή την παροχή στοιχείων, για την ανάπτυξη, παραγωγή και διάδοση των στατιστικών:

- α) Σύσταση για άρση της παράβασης μέσα σε ορισμένη αποκλειστική προθεσμία,
- β) Πρόστιμο ύψους από χίλια (1.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ, εάν παρέλθει άπρακτη η αποκλειστική προθεσμία για άρση της παράβασης».

Τα νομικά μέτρα δεν είναι ποτέ αρκετά για να εγγυηθούν την επίτευξη στην πράξη του τελικού σκοπού της απόκτησης στατιστικών υψηλής ποιότητας. Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα η ποιότητα των στατιστικών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των πρωτογενών στοιχείων που διατίθενται στις στατιστικές αρχές. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό να αξιολογηθεί αν η εθνική στατιστική υπηρεσία έχει στη διάθεσή της έγκαιρα πρωτογενή στοιχεία υψηλής ποιότητας μέσω απευθείας στατιστικών ερευνών ή μέσω διοικητικών δεδομένων.

Μεταξύ των βασικών δεικτών για την ποιότητα των στατιστικών ερευνών είναι η κάλυψη και το ποσοστό ανταπόκρισης. Γενικά στην Ευρώπη υπάρχει μία γενική ελαφρώς φθίνουσα τάση όσον αφορά τα ποσοστά ανταπόκρισης των ατόμων σε στατιστικές έρευνες. Ωστόσο, τα ποσοστά ανταπόκρισης στις έρευνες επιχειρήσεων στην Ευρώπη έχουν παραμείνει αρκετά υψηλά, επειδή οι έρευνες αυτές είναι συνήθως υποχρεωτικές από το νόμο. Οι πληροφορίες που λήφθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν ότι τα ποσοστά ανταπόκρισης των ερευνών σε νοικοκυριά και σε άτομα είναι σχετικά καλά. Όμως, τα ποσοστά ανταπόκρισης των περισσότερων από τις έρευνες επιχειρήσεων είναι απογοητευτικά και σε επίπεδο κάτω του 50%. Ένα πρόσθετο πρόβλημα είναι ότι πολλές επιχειρήσεις διαβιβάζουν τις απαντήσεις τους σε στατιστικά ερωτηματολόγια με μεγάλη καθυστέρηση με αποτέλεσμα να μην είναι σε θέση η ΕΛΣΤΑΤ να καταρτίζει τις στατιστικές των επιχειρήσεων εντός των Ευρωπαϊκών χρονικών ορίων που ορίζονται στους Ευρωπαϊκούς στατιστικούς νόμους. Η Eurostat ανέφερε ότι οι καθυστερήσεις σε ορισμένες σημαντικές στατιστικές διάρθρωσης των επιχειρήσεων φθάνουν τις 200-300 ημέρες. Μεταξύ άλλων, η φήμη και η αξιοπιστία της στατιστικής υπηρεσίας έχει επίπτωση στα ποσοστά ανταπόκρισης. Από αυτή την άποψη οι συνεχιζόμενες δικαστικές διαδικασίες κατά της διοίκησης της ΕΛΣΤΑΤ μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στα ποσοστά ανταπόκρισης των Ελληνικών στατιστικών ερευνών στις επιχειρήσεις. Η ΕΛΣΤΑΤ προετοιμάζει μέτρα για να χρησιμοποιήσει την εξουσία που της δίνει ο νόμος για επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε εκείνες τις επιχειρήσεις που

παραβαίνουν τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά την παροχή στην ΕΛΣΤΑΤ των αιτούμενων στοιχείων. Ωστόσο, η Επιτροπή συμφωνεί με την ΕΛΣΤΑΤ ότι η μείωση της επιβάρυνσης των επιχειρήσεων μέσω της μεγαλύτερης χρήσης διοικητικών δεδομένων είναι η πιο αποτελεσματική λύση στο πρόβλημα της ανταπόκρισης.

Η διαθεσιμότητα ενός περιεκτικού και ενημερωμένου μητρώου επιχειρήσεων είναι απολύτως αναγκαία για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα των ερευνών είναι αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού-στόχου. Από αυτή την άποψη, το μητρώο επιχειρήσεων της ΕΛΣΤΑΤ μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά μέσω της διασφάλισης άμεσης πρόσβασης στα μητρώα που τηρούνται από τις φορολογικές και άλλες δημόσιες αρχές. Η Επιτροπή σημειώνει ότι αυτή είναι μία βασική προτεραιότητα στο πλαίσιο του Κοινού Συνολικού Σχεδίου Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (JOSGAP) και ότι η ΕΛΣΤΑΤ έχει υπογράψει Μνημόνιο Συνεργασίας με το Υπουργείο Οικονομικών και το μεγαλύτερο δημόσιο Ασφαλιστικό Ταμείο (ΙΚΑ). Η Επιτροπή προτρέπει να εξαιρεθούν επείγοντως τα όποια εναπομείναντα εμπόδια, ειδικότερα σε σχέση με την διασφάλιση της πλήρους πρόσβασης σε φορολογικά στοιχεία.

Συγκριτικά με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, η Ελλάδα βασίζεται ακόμα σε μεγάλο βαθμό στη χρήση δεδομένων από απευθείας έρευνες. Η Eurostat έχει υποδείξει ότι το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα, σε σύγκριση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες των οποίων τα συστήματα βασίζονται κυρίως σε έρευνες, είναι σχετικά υποστελεχωμένο. Η έλλειψη διάθεσης πόρων για την παραγωγή στατιστικών μπορεί να αυξήσει τους κινδύνους παραγωγής στατιστικών χαμηλής ποιότητας, ακόμα και εσφαλμένων στατιστικών. Είναι προφανές ότι οποιαδήποτε προβλήματα στη διαδικασία άμεσης συλλογής στοιχείων μπορεί να βλάψουν σοβαρά την ποιότητα των στατιστικών των επιχειρήσεων και των οικονομικών στατιστικών, ειδικότερα αν τα αντίστοιχα διοικητικά δεδομένα που προέρχονται από διοικητικές πηγές, π.χ. φορολογικές αρχές, δεν είναι διαθέσιμα.

Χρήση διοικητικών δεδομένων για στατιστικούς σκοπούς

Το άρθρο 2, παράγραφος 3 του Στατιστικού Νόμου ορίζει: «Οι υπηρεσίες και οι φορείς του δημοσίου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν.1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), υποχρεούνται να εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε όλες τις διοικητικές πηγές και τα δημόσια μητρώα και αρχεία, τα οποία τηρούνται από αυτές, εγγράφως ή με ηλεκτρονικά, μαγνητικά ή άλλα ανάλογα μέσα, παρέχοντας πρωτογενή στατιστικά στοιχεία και πρωτογενείς πληροφορίες στην ΕΛΣΤΑΤ. »

Το δικαίωμα της πρόσβασης των στατιστικών φορέων σε διοικητικές πηγές καλύπτεται επίσης από την Ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το άρθρο 24 του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Νόμου (Κανονισμός 223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου) ορίζει τα ακόλουθα: «Για να μειωθεί η επιβάρυνση των απαντώντων, οι Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες και άλλες εθνικές αρχές και η Επιτροπή (Eurostat) έχουν πρόσβαση σε διοικητικές πηγές στοιχείων από το οικείο σύστημα δημόσιας διοίκησης, όταν τα δεδομένα αυτά είναι αναγκαία για την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διάδοση των ευρωπαϊκών στατιστικών». Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι η πρόσβαση των στατιστικών Αρχών σε

δεδομένα διοικητικών πηγών πρέπει να περιλαμβάνει και την πρόσβαση σε στοιχεία στο επίπεδο της μονάδας (μικροδεδομένα).

Σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες η χρήση των διοικητικών στοιχείων για στατιστικούς σκοπούς ήταν σχετικά υποανεπτυγμένη μέχρι πριν δέκα χρόνια. Όμως, καθώς τα στοιχεία γίνονται πιο προσβάσιμα, η προσέγγιση αυτή έχει κερδίσει όλο και περισσότερη υποστήριξη, αφού οι στατιστικοί φορείς και οι κυβερνήσεις συνειδητοποίησαν ότι αποτελεί έναν πιο ορθολογικό και λιγότερο δαπανηρό τρόπο για την κατάρτιση των επίσημων στατιστικών και ιδιαίτερα των στατιστικών των επιχειρήσεων. Για να ενισχυθεί η προσέγγιση αυτή, οι στατιστικοί φορείς πρέπει να συμμετέχουν ή να παράσχουν τη γνώμη τους στο σχεδιασμό των διοικητικών εντύπων και συστημάτων, όπως προβλέπεται στο σχέδιο της τροποποίησης του Κανονισμού 223/2009. Είναι, επίσης, ευρέως αποδεκτό ότι οι στατιστικές Αρχές πρέπει να είναι σε θέση να ελέγχουν πλήρως την ποιότητα των διοικητικών δεδομένων που χρησιμοποιούν, κατ' αναλογία του δικαιώματος που έχουν στην περίπτωση της απευθείας συλλογής δεδομένων. Σύμφωνα με τις Βασικές Αρχές για τις Επίσημες Στατιστικές των Ηνωμένων Εθνών, οι στατιστικές Αρχές πρέπει να έχουν το δικαίωμα να επιλέγουν την πηγή των δεδομένων σε σχέση με την ποιότητα, την εγκαιρότητα, το κόστος και την επιβάρυνση των απαντώντων. Αυτό, μεταξύ άλλων, σημαίνει ότι οι στατιστικές Αρχές πρέπει να έχουν το δικαίωμα να συνδέουν τα δεδομένα από έρευνες και από διοικητικές πηγές προκειμένου να επιλέξουν το βέλτιστο σχεδιασμό και τη βέλτιστη ποιότητα του συστήματος συλλογής των δεδομένων που χρησιμοποιούν. Οι αυστηροί κανόνες εμπιστευτικότητας των στατιστικών Αρχών που έχουν θεσπιστεί από την Ευρωπαϊκή και τις εθνικές στατιστικές νομοθεσίες αποκλείουν κάθε παράνομη δημοσιοποίηση ή κακή χρήση των στοιχείων αυτών από τις στατιστικές Αρχές.

Ωστόσο, πολλές δυσκολίες υφίστανται ακόμα στην Ελλάδα, σε σχέση με την εφαρμογή στην πράξη του Στατιστικού Νόμου, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι αρνήσεις ορισμένων φορέων να συμμορφωθούν με το Στατιστικό Νόμο και να παρέχουν πρόσβαση στις πηγές διοικητικών στοιχείων που είναι υπό τον έλεγχό τους. Αυτά τα προβλήματα επαναλαμβάνονται συνεχώς στις εκθέσεις προόδου του Κοινού Συνολικού Σχεδίου Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (JOSGAP). Επιπροσθέτως, η Ελληνική Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές (που υπογράφηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Φεβρουάριο του 2012) περιλαμβάνει την ακόλουθη παράγραφο ως βελτιωτική δράση: «Η πλήρης και έγκαιρη πρόσβαση σε δεδομένα διοικητικών πηγών και η παροχή διοικητικών δεδομένων θα εξασφαλίζεται σύμφωνα με το Στατιστικό Νόμο.» Αναφέρθηκε ως ένα από τα προβλήματα που σχετίζονται με την πρόσβαση της ΕΛΣΤΑΤ στα αρχεία φορολογικών στοιχείων η ανάγκη τροποποίησης του Ελληνικού φορολογικού νόμου ώστε να ευθυγραμμισθεί με το Στατιστικό Νόμο, όσον αφορά το δικαίωμα της ΕΛΣΤΑΤ να έχει πρόσβαση σε φορολογικά στοιχεία.

Η ΕΛΣΤΑΤ εργάζεται εντατικά για να αποκτήσει πρόσβαση στα διοικητικά στοιχεία όπως ρυθμίζεται από το Στατιστικό Νόμο. Έχει υπογράψει Μνημόνια Συνεργασίας με όλα τα Υπουργεία (στα οποία συμπεριλαμβάνονται επίσης οι εποπτευόμενοι φορείς τους), με την Τράπεζα της Ελλάδος και με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, για την παροχή στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των Δημοσιονομικών Στατιστικών και απαιτούνται

στο πλαίσιο της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος. Έχει υπογράψει, επίσης, Μνημόνια Συνεργασίας για την παροχή γενικότερα στοιχείων που καλύπτουν τον ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον, ο ισχύων Κανονισμός Στατιστικών Υποχρεώσεων των Φορέων του ΕΛΣΣ και ο Κανονισμός Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ στηρίζουν αυτούς τους στόχους. Η ΕΛΣΤΑΤ έχει επίσης προτείνει τη δημιουργία ενός συστήματος Ενιαίου Θεματικού Κόμβου (Single Entry Point), μέσω του οποίου οι επιχειρήσεις θα μπορούν να παρέχουν τα στοιχεία τους για την ταυτόχρονη ανταπόκριση σε διάφορα διοικητικά και στατιστικά αιτήματα. Αυτό το είδος ορθολογικού συστήματος λειτουργεί επιτυχώς σε διάφορα άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Όπως όμως αναφέρθηκε, μέχρι σήμερα έχει επιδειχθεί σχετικά μικρό ενδιαφέρον για την υλοποίηση αυτής της πρότασης μεταξύ των αρμόδιων Υπουργείων.

Γενικά, η Επιτροπή έχει την άποψη ότι ενώ η πρόσβαση σε διοικητικές πηγές για στατιστικούς σκοπούς καλύπτεται επαρκώς από την εθνική και Ενωσιακή νομοθεσία, η πρόοδος για την επίτευξή της στην πράξη είναι σχετικά αργή. Σε κάποιες περιπτώσεις εξακολουθούν να υπάρχουν καθυστερήσεις στην παροχή πλήρους πρόσβασης, παρά την υπογραφή σαφών Μνημονίων Συνεργασίας, που διευθετούν με λεπτομέρειες τα σχετικά θέματα. Σε μερικές περιπτώσεις υπάρχει απροθυμία από την πλευρά ορισμένων Αρχών να αναλάβουν τις αναγκαίες δράσεις προκειμένου να παράσχουν τα απαιτούμενα στοιχεία, ενώ σε άλλες περιπτώσεις υποστηρίζεται ότι υπάρχει ανάγκη τροποποίησης άλλων νομοθεσιών προκειμένου να συμπεριληφθούν σε αυτές οι διατάξεις της στατιστικής νομοθεσίας. Η Επιτροπή παροτρύνει την Ελληνική Βουλή και την Ελληνική Κυβέρνηση να παράσχουν στην ΕΛΣΤΑΤ την αναγκαία υποστήριξη για να ξεπεράσει τα εμπόδια αυτά χωρίς καθυστέρηση.

Συνολική αξιολόγηση και συστάσεις

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η εντολή των στατιστικών Αρχών για τη συλλογή πληροφοριών για την ανάπτυξη, παραγωγή και διάχυση των Ευρωπαϊκών Στατιστικών, η πρόσβασή τους σε διοικητικά δεδομένα για στατιστικούς σκοπούς, καθώς και το δικαίωμά τους να απαιτούν ανταπόκριση στις στατιστικές έρευνες ορίζονται σαφώς στον Ελληνικό Στατιστικό Νόμο, όπως απαιτεί η Αρχή 2 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές.

Η ΕΛΣΤΑΤ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις άμεσες έρευνες σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις για τη συλλογή των πρωτογενών στοιχείων της. Ενώ τα ποσοστά ανταπόκρισης στις έρευνες σε νοικοκυριά είναι αποδεκτά, τα αντίστοιχα ποσοστά στις έρευνες σε επιχειρήσεις καθώς και ο χρόνος που απαιτείται για να λάβει η ΕΛΣΤΑΤ τις απαντήσεις είναι σχετικά χαμηλά, συγκριτικά με άλλες χώρες. Η Επιτροπή υποστηρίζει τα μέτρα που έχει λάβει η ΕΛΣΤΑΤ προκειμένου να βελτιώσει την ποιότητα των βασικών ερευνών της και συμφωνεί με την ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με το ότι η μείωση της επιβάρυνσης των επιχειρήσεων μέσω της εκτενέστερης χρήσης διοικητικών δεδομένων είναι η πιο αποτελεσματική λύση για το πρόβλημα της ανταπόκρισης.

Παρά τις διατάξεις της εθνικής και Ενωσιακής στατιστικής νομοθεσίας, η επίτευξη της πρόσβασης σε διοικητικές πηγές για στατιστικούς σκοπούς είναι σχετικά αργή. Δεδομένου

ότι η πρόσβαση αυτή, ιδιαίτερα σε φορολογικά στοιχεία, αποτελεί βασικό παράγοντα για τη βελτίωση της συνολικής ποιότητας και της σχέσης κόστους – αποτελεσματικότητας των Ελληνικών Στατιστικών, η Επιτροπή παροτρύνει την Ελληνική Βουλή και την Ελληνική Κυβέρνηση να παράσχουν την αναγκαία υποστήριξη στην ΕΛΣΤΑΤ προκειμένου να ξεπεραστούν τα εναπομείναντα εμπόδια χωρίς καθυστέρηση.

Αρχή 3 Επάρκεια πόρων

Οι πόροι που χορηγούνται στις στατιστικές αρχές επαρκούν για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των Ευρωπαϊκών Στατιστικών.

Δείκτες

- 3.1 Το προσωπικό, οι οικονομικοί πόροι και οι πόροι για μηχανοργάνωση επαρκούν, τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα, για την ικανοποίηση των τρεχουσών στατιστικών αναγκών.
- 3.2 Το εύρος, ο βαθμός λεπτομέρειας και το κόστος των στατιστικών είναι ανάλογα προς τις ανάγκες.
- 3.3 Εφαρμόζονται διαδικασίες με σκοπό την αξιολόγηση και την αιτιολόγηση αιτημάτων για νέες στατιστικές σε σχέση με το κόστος που αυτές συνεπάγονται.
- 3.4 Εφαρμόζονται διαδικασίες με σκοπό την αξιολόγηση της συνεχιζόμενης ανάγκης για όλες τις στατιστικές προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον η παραγωγή κάποιων στατιστικών μπορεί να διακοπεί ή να περιοριστεί, ώστε να ελευθερωθούν πόροι.

Σε συνάρτηση με την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πολιτικών και στρατηγικών, το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Πρόγραμμα (ΕΣΠ) έχει επεκταθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, τόσο από πλευράς εύρους όσο και από πλευράς κάλυψης. Ως εκ τούτου, προβάλλει μια μεγάλη απαίτηση από τις εθνικές στατιστικές αρχές να συμμορφωθούν και αυτό αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση σε όλα τα Κράτη Μέλη, ιδιαίτερα στις μικρότερες χώρες και σε εκείνες που έχουν περιορισμένους πόρους. Επιπλέον, το πρόγραμμα είναι τώρα τόσο περιεκτικό, ώστε η επικάλυψη μεταξύ των ευρωπαϊκών και των εθνικών στατιστικών προγραμμάτων είναι πολύ μεγάλη, ανερχόμενη συνήθως σε ποσοστό περίπου 80%-90% σε πολλές χώρες.

Ενώ όλοι οι δείκτες είναι σχετικοί με την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της ΕΛΣΤΑΤ με την αρχή αυτή, έχει γίνει δεκτό ότι, εφόσον το ΕΣΠ καθορίζεται κεντρικά και συλλογικά σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι δείκτες 3.2 έως 3.4 πρέπει να αξιολογούνται κατά κύριο λόγο σε κεντρικό επίπεδο, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή περιορίστηκε στην παρούσα έκθεση στην εξέταση της κατάστασης όσον αφορά το Δείκτη 3.1 μόνο.

Επάρκεια των πόρων της ΕΛΣΤΑΤ

Η Eurostat παρακολουθεί τη συμμόρφωση με το ΕΣΠ από όλα τα Κράτη Μέλη σε συνεχή βάση. Όσον αφορά την Ελλάδα, η Eurostat αναγνωρίζει ότι, ενώ σημαντική πρόοδος έχει σημειωθεί από την ΕΛΣΤΑΤ τα τελευταία χρόνια, το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα εξακολουθεί να κατατάσσεται μεταξύ των φτωχότερων σε επιδόσεις σε σχέση με τη συνολική συμμόρφωση με το ΕΣΠ. Επιπλέον, η Eurostat θεωρεί ότι η μεγαλύτερη απειλή για τη βιωσιμότητα και την ποιότητα των ελληνικών στατιστικών στοιχείων είναι η επάρκεια των ανθρώπινων πόρων της. Ειδικότερα, θεωρεί ότι ο βαθμός κάλυψης με εμπειρογνώμονες πολλών σημαντικών τομέων είναι ανεπαρκής λόγω του ότι δεν υπάρχουν επαρκείς εφεδρείες για το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό. Η διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ δεν αμφισβητεί αυτό

και επισημαίνει τη «σοβαρή έλλειψη ανθρώπινων πόρων» ως την κύρια αδυναμία όσον αφορά την επάρκεια πόρων της ΕΛΣΤΑΤ.

Σύμφωνα με στοιχεία που παρασχέθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ ο συνολικός αριθμός απασχολούμενων έχει μειωθεί κατά περισσότερο από 180 υπαλλήλους (18%) από τις αρχές του 2010. Οι επιπτώσεις της μείωσης αυτής έχουν μετριασθεί σε κάποιο βαθμό από το γεγονός ότι η μείωση του αριθμού υπαλλήλων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης (-8,5%) ήταν πολύ μικρότερη από τη μείωση (σχεδόν -25%) του αριθμού των υπαλλήλων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η ΕΛΣΤΑΤ έχει λάβει μία δέσμευση για πόρους στον προϋπολογισμό της για την αντικατάσταση, κατά την περίοδο 2012-2014, 115 εκ των υπαλλήλων που αποχώρησαν. Αυτό περιλαμβάνει την πρόσληψη, κατά το 2013, 10 εμπειρογνομόνων με πολύ υψηλά προσόντα και την επείγουσα μετάταξη επιπλέον 87 υπαλλήλων με «κατάλληλα προσόντα» από άλλους κρατικούς φορείς. Στο βαθμό που δεν είναι δυνατή η μετάταξη των τελευταίων, προβλέπεται ότι το προσωπικό θα πρέπει να βρεθεί μέσω προσλήψεων χωρίς καθυστέρηση. Το υπόλοιπο προσωπικό που απαιτείται (18 υπάλληλοι) θα πρέπει να βρεθεί το 2014. Η Επιτροπή σημειώνει ότι αυτή η λήψη από την ΕΛΣΤΑΤ πρόσθετου προσωπικού αποτελεί υψηλή προτεραιότητα στο πλαίσιο του Κοινού Συνολικού Σχεδίου Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (JOSGAP) και συνιστά, κατά συνέπεια, να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να εξασφαλιστεί ότι αυτή η λήψη προσωπικού προχωρά σύμφωνα με τους προβλεπόμενους στόχους. Η Επιτροπή συμμαρτίζεται ορισμένες από τις ανησυχίες που εκφράστηκαν σε σχέση με τις καθυστερήσεις στις προσλήψεις λόγω διοικητικών και άλλων εμποδίων και συνιστά, κατά συνέπεια, την ανάληψη δράσης από την κυβέρνηση, σύμφωνα με τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές, για να εξασφαλιστεί ότι τα εμπόδια θα ξεπεραστούν χωρίς καθυστέρηση.

Η ΕΛΣΤΑΤ έχει μια νέα ανεξάρτητη οικονομική διαχείριση από τον Ιανουάριο του 2013 και η πρόταση για τον ετήσιο προϋπολογισμό της για το 2013 έγινε αποδεκτή από το Υπουργείο Οικονομικών και εγκρίθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο. Επιπλέον, οι προτάσεις για τον προϋπολογισμό για τα έτη 2014-2016 έγιναν επίσης αποδεκτές από το Υπουργείο και εγκρίθηκαν κατόπιν από τη Βουλή των Ελλήνων. Η ΕΛΣΤΑΤ επισημαίνει ότι οι προϋπολογισμοί αυτοί είναι οι ελάχιστοι δυνατοί αναγκαίοι για την υλοποίηση του στατιστικού της προγράμματος και ότι λαμβάνουν πλήρως υπόψη τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες και τις γενικές περικοπές που έχουν επιβληθεί στο δημόσιο τομέα. Η σαφήνεια για τους προϋπολογισμούς για μια σειρά ετών, σε συνδυασμό με μια ανεξάρτητη οικονομική διαχείριση, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσει η ΕΛΣΤΑΤ να υλοποιήσει το στατιστικό της πρόγραμμα, με προγραμματισμένο και βέλτιστο τρόπο. Ωστόσο, όπως σημειώνεται στην έκθεση του JOSGAP για το 1^ο τρίμηνο του 2013, πρέπει να επιλυθεί επείγοντως ένας αριθμός διοικητικών θεμάτων μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της ΕΛΣΤΑΤ για να εξασφαλιστεί η επίτευξη της ευνοϊκής αυτής κατάστασης στην πράξη. Η ΕΛΣΤΑΤ ανέφερε τον Ιούνιο στην Επιτροπή ότι είχε σημειωθεί πρόοδος στην επίλυση ορισμένων από τα θέματα αυτά, αλλά εκκρεμούσε η αντιμετώπιση με ικανοποιητικό τρόπο άλλων θεμάτων, με δυνητικά αρνητικές επιπτώσεις για τον προϋπολογισμό και την ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ. Το πιο σημαντικό από τα εκκρεμή αυτά θέματα είναι η απαίτηση του Υπουργείου Οικονομικών για την υπογραφή από την ΕΛΣΤΑΤ Μνημονίου

Κατανόησης, στο οποίο θα αποδεχόταν τον προληπτικό έλεγχο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, από το Υπουργείο, του σχεδιασμού και της εκτέλεσης του προϋπολογισμού της. Η Επιτροπή συμφωνεί απόλυτα με το συμπέρασμα που διατυπώνεται στο JOSGAP ότι ένα τέτοιο μέτρο είναι σε αντίθεση με τον συμφωνημένο στόχο για την ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ όσον αφορά την εκτέλεση του εγκριθέντος ετήσιου προϋπολογισμού της. Η Επιτροπή έχει ήδη επιστήσει την προσοχή στη σημασία της αναγνώρισης της σύνδεσης μεταξύ της αυτονομίας στην εκτέλεση του προϋπολογισμού και της υλοποίησης της επαγγελματικής ανεξαρτησίας στην πράξη. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή συνιστά την επίλυση του θέματος αυτού σύμφωνα με τις προθέσεις του Στατιστικού Νόμου και τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές.

Η επάρκεια των πόρων μπορεί, φυσικά, να βελτιωθεί μέσω της κατάρτισης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων του προσωπικού, της πιο αποτελεσματικής χρήσης της τεχνολογίας και των διοικητικών πηγών δεδομένων και μέσω της ανάπτυξης πιο αποτελεσματικών οργανωτικών δομών. Η εμπειρία άλλων χωρών επιβεβαιώνει ότι σημαντικές οικονομίες και βελτιώσεις στην αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα μπορούν να επιτευχθούν με τη λήψη κατάλληλων μέτρων σε αυτούς τους τομείς. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή σημειώνει με ικανοποίηση ότι όλα αυτά περιέχονται στα σχέδια της ΕΛΣΤΑΤ για τα επόμενα χρόνια.

Συνολική αξιολόγηση και συστάσεις

Η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι οι πόροι της ΕΛΣΤΑΤ δεν είναι επαρκείς για να μπορέσει να εκπληρώσει πλήρως, με ικανοποιητικό τρόπο, τις υποχρεώσεις της όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Πρόγραμμα. Σημειώνει ιδιαίτερα το τρωτό σημείο της ΕΛΣΤΑΤ ως προς την επαρκή κάλυψη με το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή υποστηρίζει τη στρατηγική της ΕΛΣΤΑΤ, όπως υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του Κοινού Συνολικού Σχεδίου Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (Joint Overall Statistical Greek Action Plan – JOSGAP), για την πρόσληψη πρόσθετου προσωπικού, με στοχευμένο τρόπο, κατά την περίοδο 2012-2014.

Η σαφήνεια σχετικά με τη διαθεσιμότητα εκ των προτέρων των απαραίτητων πόρων μέσω του προϋπολογισμού για την υλοποίηση του συμφωνηθέντος στατιστικού προγράμματος, σε συνδυασμό με τη λειτουργική ανεξαρτησία όσον αφορά τη χρήση των εν λόγω πόρων, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να υλοποιήσει η ΕΛΣΤΑΤ το έργο της με έναν οικονομικό και επαγγελματικά ανεξάρτητο τρόπο. Μία τέτοιου τύπου πλήρης αυτονομία στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού προβλέπεται από το 2013 και μετά, σύμφωνα με τον Στατιστικό Νόμο και τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές, αλλά, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια για την πλήρη επίτευξή της στην πράξη. Η Επιτροπή συνιστά την άρση, χωρίς καθυστέρηση, των εμποδίων που έχουν εναπομείνει για την πλήρη αυτονομία στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού της ΕΛΣΤΑΤ.

Αρχή 4: Δέσμευση για την Ποιότητα

Οι στατιστικές αρχές δεσμεύονται για την ποιότητα. Προσδιορίζουν με συστηματικό τρόπο και σε τακτική βάση τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες, με σκοπό τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των διαδικασιών και του στατιστικού προϊόντος.

Δείκτες

- 4.1** Καθορίζεται η πολιτική ποιότητας και τίθεται στη διάθεση του κοινού. Η οργανωτική δομή και τα μέσα που απαιτούνται για τη διαχείριση της ποιότητας είναι εν ενεργεία.
- 4.2** Εφαρμόζονται διαδικασίες για το σχεδιασμό και τον έλεγχο της ποιότητας των διαδικασιών παραγωγής στατιστικών.
- 4.3** Η ποιότητα του στατιστικού προϊόντος ελέγχεται τακτικά, αξιολογείται ως προς τις ενδεχόμενες αντισταθμίσεις και περιγράφεται σε σχετικές εκθέσεις σύμφωνα με τα κριτήρια ποιότητας για τις ευρωπαϊκές στατιστικές.
- 4.4** Τα καίρια στατιστικά προϊόντα αποτελούν αντικείμενο τακτικού και ενδεδειγμένου ελέγχου, με τη βοήθεια και εξωτερικών εμπειρογνομόνων, ανάλογα με την περίπτωση.

Η αναθεωρημένη έκδοση του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές απαιτεί από τις Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες να υιοθετήσουν μια πιο δομημένη και επίσημη προσέγγιση για τη διασφάλιση της ποιότητας του στατιστικού προϊόντος. Έτσι, υπάρχει μεγαλύτερη έμφαση στην τεκμηρίωση, στην υιοθέτηση πιο τυποποιημένων μεθόδων και στην τακτική παρακολούθηση και συστηματική επιθεώρηση των διαδικασιών και του προϊόντος. Τέτοιες προσεγγίσεις θεωρείται ότι αποτελούν βέλτιστη πρακτική για τις Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες, ανταποκρινόμενες σε μια δέσμευση για την ποιότητα. Για τη συμμόρφωση με τα νέα πρότυπα, πολλά στατιστικά γραφεία βρίσκονται στη διαδικασία αναβάθμισης των παραδοσιακών και λιγότερο δομημένων προσεγγίσεών τους για τη διασφάλιση της ποιότητας. Η εξέταση της ΕΛΣΤΑΤ όσον αφορά τη συμμόρφωσή της με την αρχή 4 πρέπει να ειδωθεί στο πλαίσιο αυτό. Είναι επίσης σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι η απουσία των πιο επίσημων δομών δεν συνεπάγεται έλλειψη δέσμευσης για την ποιότητα, καθώς οι υφιστάμενες μέθοδοι μπορεί να είναι επαρκείς για το σκοπό της διασφάλισης της ποιότητας.

Οι Δείκτες της αρχής 4 έχουν τέσσερα μέρη, δηλαδή: πολιτική ποιότητας και διαχείριση της ποιότητας, ποιότητα των διαδικασιών παραγωγής στατιστικών, ποιότητα του στατιστικού προϊόντος και επιθεώρηση των στατιστικών προϊόντων.

Πολιτική ποιότητας και διαχείριση της ποιότητας

Η ποιότητα των επίσημων στατιστικών έχει μια εξέχουσα θέση στην ΕΛΣΤΑΤ. Η δήλωση Αποστολής, που είναι δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ αξιώνει: «Αποστολή της

Ελληνικής Στατιστικής Αρχής είναι η διασφάλιση και η διαρκής βελτίωση της ποιότητας των στατιστικών της Χώρας.»

Οι διαστάσεις της ποιότητας οι οποίες είναι σημαντικές για την παραγωγή των στατιστικών της ΕΛΣΤΑΤ καθορίζονται στο Στατιστικό Νόμο. Το άρθρο 1, παράγραφος 6, προσδιορίζει τα ακόλουθα κριτήρια αξιολόγησης της ποιότητας: «καταλληλότητα», «ακρίβεια», «έγκαιρη υποβολή», «εμπρόθεσμη υποβολή», «προσβασιμότητα», «σαφήνεια», «συγκρισιμότητα» και «συνοχή». Τα κριτήρια αυτά είναι σε πλήρη συμφωνία με την ευρωπαϊκή στατιστική νομοθεσία και τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η ελληνική νομοθεσία ορίζει επίσης ότι το ΕΛΣΣ πρέπει να ακολουθεί ένα σύστημα ποιότητας το οποίο θα συμφωνείται και θα παρακολουθείται από την ΕΛΣΤΑΤ.

Τα θέματα που σχετίζονται με τη διαχείριση της ποιότητας στην ΕΛΣΤΑΤ εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Μεθοδολογίας, Ανάλυσης και Μελετών της ΕΛΣΤΑΤ. Για παράδειγμα, το Τμήμα αυτό έχει την ευθύνη, μεταξύ άλλων, για την τεκμηρίωση της ποιότητας σε σχέση με τις ακολουθούμενες στατιστικές διαδικασίες και τα παραγόμενα στατιστικά προϊόντα σε όλη την Υπηρεσία. Επιπλέον, ένα όργανο υψηλού επιπέδου, η Ομάδα για το Συντονισμό και την Εποπτεία της Προόδου των Στατιστικών Εργασιών στην ΕΛΣΤΑΤ (Ομάδα Συντονισμού), ασχολείται με θέματα ποιότητας, που έχει συχνά ως αποτέλεσμα την ανάληψη βελτιωτικών δράσεων όσον αφορά την ποιότητα και εγκαιρότητα των στατιστικών προϊόντων. Στην Ομάδα Συντονισμού συμμετέχει η ανώτατη διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ και μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί μια «Επιτροπή Ποιότητας για την ΕΛΣΤΑΤ». Επιπλέον, στο σχέδιο οργανισμού της ΕΛΣΤΑΤ, προβλέπεται η δημιουργία Τμήματος για την Ποιότητα, τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής και την Πιστοποίηση. Η δημιουργία αυτού του Τμήματος επικροτείται από την Επιτροπή, δεδομένου ότι θα ενισχύσει περαιτέρω την οργανωτική δομή για τη διαχείριση της ποιότητας. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης με ικανοποίηση ότι η ΕΛΣΤΑΤ ολοκλήρωσε, τον Ιούνιο του 2013, τη σύνταξη Δήλωσης για την Πολιτική Ποιότητας και ανάρτησε τη Δήλωση αυτή στην ιστοσελίδα της.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την εφαρμογή της διαχείρισης της ποιότητας στο πλαίσιο της διαδικασίας παραγωγής στατιστικών αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την εξασφάλιση υψηλής και ομοιόμορφης ποιότητας των στατιστικών προϊόντων. Στον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ παρέχεται ένα πλαίσιο για τη διενέργεια των στατιστικών διαδικασιών, δηλαδή των απογραφών, ερευνών και άλλων στατιστικών εργασιών. Σχετικές δράσεις περιλαμβάνονται στο Κοινό Συνολικό Σχέδιο Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (JOSGAP) και ο Κανονισμός Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του ΕΛΣΣ παρέχει ένα πλαίσιο για τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ και άλλων παραγωγών επίσημων στατιστικών. Η Επιτροπή συνιστά την υιοθέτηση Κατευθυντήριων Γραμμών για την ποιότητα που θα περιγράφουν λεπτομερώς την εφαρμογή της διαχείρισης της ποιότητας στο πλαίσιο των διαδικασιών στατιστικής παραγωγής της ΕΛΣΤΑΤ, με βάση το μοντέλο GSBPM (Generic Statistical Business Process Model) ή άλλο ισοδύναμο μοντέλο. Αυτές οι Κατευθυντήριες Γραμμές θα πρέπει επίσης να αντιμετωπίζουν το θέμα της παρακολούθησης της ποιότητας σε κάθε στάδιο της διαδικασίας παραγωγής στατιστικών.

Ένα σημαντικό στοιχείο της διαχείρισης της ποιότητας είναι η παροχή ειδικών εκπαιδευτικών σειρών στο προσωπικό που υποστηρίζει την πολιτική ποιότητας. Αν και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της ΕΛΣΤΑΤ για την τριετία 2013-2015 περιλαμβάνει σειρές σχετικές με θέματα ποιότητας, μεγαλύτερο βάρος στην Πολιτική Ποιότητας και στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ποιότητα θα μπορούσε να δοθεί σε μελλοντικά προγράμματα.

Ποιότητα της διαδικασίας παραγωγής στατιστικών

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα των στατιστικών προϊόντων είναι η μεθοδολογική υποστήριξη, η παρακολούθηση της ποιότητας στα διάφορα στάδια της αλυσίδας παραγωγής στατιστικών στοιχείων, καθώς και η διαθεσιμότητα ενός γενικού Πλαισίου Διασφάλισης της Ποιότητας (Quality Assurance Framework).

Η Ετήσια Έκθεση Αξιολόγησης του Στατιστικού Προγράμματος 2011 της ΕΛΣΤΑΤ αναφέρει ως έναν από τους βασικούς πυλώνες των δραστηριοτήτων της ΕΛΣΤΑΤ τη "βελτίωση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των στατιστικών ... με αναδόμηση των διαδικασιών και της γενικότερης προσέγγισης στην παραγωγή των στατιστικών ". Το Τμήμα Μεθοδολογίας, Ανάλυσης και Μελετών παρέχει μεθοδολογική υποστήριξη στα άλλα Τμήματα της ΕΛΣΤΑΤ. Οι Διευθύνσεις της ΕΛΣΤΑΤ που εμπλέκονται στην παραγωγή στατιστικών έχουν στη διάθεσή τους εργαλεία για την παρακολούθηση της ποιότητας των στατιστικών προϊόντων. Η Ομάδα Συντονισμού συμμετέχει επίσης στην παρακολούθηση της ποιότητας. Συνιστάται η δημοσιοποίηση περισσότερων πληροφοριών σχετικά με την παρακολούθηση της ποιότητας στα διάφορα στάδια της στατιστικής παραγωγής, π.χ. μέσω των Ετήσιων Εκθέσεων Αξιολόγησης των Στατιστικών Προγραμμάτων.

Συνιστάται η ανάπτυξη ενός Πλαισίου Διασφάλισης της Ποιότητας, ή άλλου παρόμοιου λεπτομερούς συστήματος. Ένα τέτοιο Πλαίσιο θα πρέπει να περιγράφει τα πρότυπα εργασίας, τις τυπικές υποχρεώσεις, όπως είναι οι νόμοι και οι εσωτερικοί κανόνες, καθώς και το σύνολο των δράσεων ελέγχου της ποιότητας, για την πρόληψη και την παρακολούθηση σφαλμάτων, την αξιολόγηση των δεικτών ποιότητας και τον έλεγχο διαφόρων σημείων σε κάθε στάδιο της στατιστικής διαδικασίας. Το Πλαίσιο πρέπει να βασισθεί σε όλες τις πλευρές στο σύστημα παρακολούθησης της ποιότητας των στατιστικών προϊόντων που ήδη λειτουργεί στην ΕΛΣΤΑΤ.

Ποιότητα του στατιστικού προϊόντος

Η παρακολούθηση της ποιότητας των στατιστικών προϊόντων είναι ένα σημαντικό έργο στο πλαίσιο της διαχείρισης της ποιότητας σε μία Εθνική Στατιστική Υπηρεσία. Ανάμεσα στα σχέδια για τη βελτίωση των στατιστικών προϊόντων, το Ελληνικό Στατιστικό Πρόγραμμα 2011-2013 αναφέρει ότι «ένας από τους κύριους σκοπούς της ΕΛΣΤΑΤ... είναι ο εμπλουτισμός και η αναβάθμιση του ιστοχώρου της με τα μεταδεδομένα όλων των στατιστικών ερευνών και εργασιών που διενεργεί ».

Το Τμήμα Μεθοδολογίας, Ανάλυσης και Μελετών αλληλεπιδρά με τα Τμήματα που εμπλέκονται στην παραγωγή στατιστικών, με σκοπό τον έλεγχο και τη διασφάλιση της ποιότητας των δημοσιευμένων στατιστικών στοιχείων. Οι Διευθύνσεις της ΕΛΣΤΑΤ που συμμετέχουν στην παραγωγή στατιστικών έχουν, επίσης, στη διάθεσή τους εργαλεία για την παρακολούθηση της ποιότητας των στατιστικών προϊόντων, ενώ η Ομάδα Συντονισμού συμβάλλει, επίσης, στην παρακολούθηση της ποιότητας των δημοσιευμένων στατιστικών στοιχείων. Εδώ πάλι, η τεκμηρίωση των εργαλείων παρακολούθησης είναι απαραίτητη και η υπάρχουσα τεκμηρίωση που είναι διαθέσιμη στην ΕΛΣΤΑΤ θα πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω. Η εν λόγω τεκμηρίωση θα πρέπει, επίσης, να παρέχει οδηγίες σχετικά με τις διαδικασίες για την ανάλυση των αποτελεσμάτων του ελέγχου και για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις δράσεις βελτίωσης.

Έρευνες ικανοποίησης των χρηστών ή άλλων έμμεσων μεθόδων για τη συγκέντρωση των απόψεων των χρηστών σχετικά με τα στατιστικά προϊόντα αποτελούν σημαντική πηγή για την αξιολόγηση των πτυχών της ποιότητας. Η ΕΛΣΤΑΤ διεξήγαγε έρευνες ικανοποίησης των χρηστών το 2011 και το 2012. Τα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ. Η ΕΛΣΤΑΤ οργανώνει επίσης ετήσια Συνέδρια Χρηστών.

Στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ υπάρχουν εκθέσεις ποιότητας για ένα μεγάλο αριθμό στατιστικών προϊόντων, οι οποίες είναι προσαρμοσμένες σύμφωνα με το σύστημα ESMS (Euro SDMX Metadata Structure). Αυτά τα μεταδεδομένα ESMS είναι πολύ περιεκτικά. Επιπλέον, συντομότερα σε έκταση μεταδεδομένα προσανατολισμένα στις ανάγκες των χρηστών και μεθοδολογικά σημειώματα παρέχονται από την ΕΛΣΤΑΤ στα Δελτία Τύπου. Η Επιτροπή συνιστά αυτές οι μικρότερες εκθέσεις ποιότητας, οι οποίες παρέχουν μια γρήγορη παρουσίαση των πιο ενδιαφερόντων για τους χρήστες σχετικών θεμάτων, να καταρτίζονται και να διαχέονται ευρύτερα, έτσι ώστε τα μέσα ενημέρωσης και το ευρύ κοινό, να μπορούν να βοηθούνται στην κατανόηση των δημοσιευμένων στατιστικών στοιχείων.

Επιθεώρηση του στατιστικού προϊόντος

Η αξιολόγηση της ποιότητας των στατιστικού προϊόντος μιας Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο κεντρικός στόχος της στατιστικής παραγωγής και το επίκεντρο των ενδιαφερόντων των χρηστών, αποτελεί βασικό στοιχείο της διαχείρισης της ποιότητας.

Η ΕΛΣΤΑΤ πραγματοποιεί μια συνολική αναδιάρθρωση των μεγάλων τμημάτων των διαδικασιών παραγωγής στατιστικών. Οι πυλώνες Β και C του Κοινού Συνολικού Σχεδίου Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (JOSGAP) περιλαμβάνουν ένα μεγάλο αριθμό δράσεων, πολλές από τις οποίες έχουν υλοποιηθεί, για τη βελτίωση των υποδομών παραγωγής (capacity building) στατιστικών της ΕΛΣΤΑΤ, γενικά, και, ειδικότερα, των δημοσιονομικών στατιστικών. Αυτή η αναδιάρθρωση είναι το αποτέλεσμα μιας μείζονος και συνεχιζόμενης επιθεώρησης των στατιστικών προϊόντων. Ορισμένα στατιστικά προϊόντα επιθεωρούνται σε τακτική βάση, όπως οι ετήσιες Δημοσιονομικές Στατιστικές, στο πλαίσιο των υποχρεωτικών επισκέψεων διαλόγου της Eurostat. Σε αυτούς και σε πολλούς άλλους τομείς του στατιστικού προγράμματος, η ΕΛΣΤΑΤ έχει δώσει μεγάλη έμφαση τα τελευταία χρόνια στη χρησιμοποίηση ειδικών επί των θεμάτων εμπειρογνομόνων από τη Eurostat και

από άλλες χώρες για να βοηθήσουν στο έργο ανάπτυξης της ποιότητας των στατιστικών της. Τέτοιες επισκέψεις καθορίζονται από την ΕΛΣΤΑΤ στο πρόγραμμα βελτιωτικών δράσεων, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις συμπίπτουν με το σχεδιασμό για την εφαρμογή του JOSGAP . Η Επιτροπή επαινεί την ΕΛΣΤΑΤ για την ετοιμότητα της να χρησιμοποιήσει εξωτερικούς εμπειρογνώμονες προκειμένου να εξετασθεί με κριτικό πνεύμα και να αναπτυχθεί η ποιότητα των στατιστικών προϊόντων.

Οι Επιθεωρήσεις Ποιότητας είναι ένα κατάλληλο εργαλείο για την τελειοποίηση των στατιστικών διαδικασιών και προϊόντων και για τη συνεχή βελτίωσή τους μέσα από τον καθορισμό και την εφαρμογή κατάλληλων σχεδίων δράσης . Η Επιτροπή σημειώνει ότι η Ομάδα Συντονισμού επιβλέπει ένα συστηματικό πρόγραμμα για την διενέργεια τέτοιων επιθεωρήσεων στην ΕΛΣΤΑΤ, που αφορά τόσο σε τυπικούς ελέγχους όσο και σε αυτο - αξιολογήσεις. Όπου εντοπίζονται προβλήματα, αναπτύσσονται, εφαρμόζονται και αξιολογούνται κατάλληλα σχέδια δράσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα σχέδια δράσης περιλαμβάνουν τη χρησιμοποίηση εξωτερικών εμπειρογνομώνων, όπως αναφέρεται ανωτέρω. Η Επιτροπή υποστηρίζει πλήρως τις προσπάθειες της ΕΛΣΤΑΤ στον τομέα αυτό, οι οποίες συνεπάγονται μια σημαντική δέσμευση πόρων και την ενθαρρύνει να διατηρήσει και να αναπτύξει το πρόγραμμα ως βασικό στρατηγικό στόχο.

Για την υποστήριξη του προγράμματος επιθεωρήσεων της ποιότητας και για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της βιωσιμότητάς του, η Επιτροπή συστήνει την εκπαίδευση εσωτερικών ελεγκτών στις τεχνικές ελέγχου και στις διαδικασίες διαχείρισης της ποιότητας.

Συνολική αξιολόγηση και συστάσεις

Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη ότι υπάρχει μια ισχυρή δέσμευση για την ποιότητα στην ΕΛΣΤΑΤ. Η Δήλωση της Αποστολής της ΕΛΣΤΑΤ προβάλλει τις έννοιες της ποιότητας, ενώ η εφαρμογή των κριτηρίων αξιολόγησης της ποιότητας ορίζεται στο Στατιστικό Νόμο. Το Τμήμα Μεθοδολογίας, Ανάλυσης και Μελετών είναι η οργανωτική μονάδα που είναι υπεύθυνη, σε κεντρικό επίπεδο, για θέματα διαχείρισης της ποιότητας, και η Ομάδα για το Συντονισμό και την Εποπτεία της Προόδου των Στατιστικών Εργασιών, στην οποία συμμετέχει η ανώτατη διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ, δίνει προτεραιότητα σε θέματα ποιότητας. Η σχεδιαζόμενη δημιουργία στην ΕΛΣΤΑΤ ενός Τμήματος για την Ποιότητα, τον Κώδικα Ορθής Πρακτικής και την Πιστοποίηση υπολογίζεται ότι θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη και την εφαρμογή των δομών και των διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας.

Παραδοσιακά, οι διαδικασίες ελέγχου ποιότητας έχουν ενσωματωθεί στο έργο των Διευθύνσεων της ΕΛΣΤΑΤ που διενεργούν στατιστικές έρευνες. Τα τελευταία χρόνια αυτό έχει συμπληρωθεί με μια πιο επίσημη προσέγγιση. Η Ομάδα Συντονισμού επιβλέπει την εφαρμογή ενός συστηματικού προγράμματος ελέγχων της ποιότητας και των σχετικών προγραμμάτων δράσης. Όπου απαιτείται βοήθεια, η ΕΛΣΤΑΤ έχει δώσει έμφαση στη χρησιμοποίηση εξωτερικών εμπειρογνομώνων (από τη Eurostat και άλλες χώρες της ΕΕ), για την εξασφάλιση της ποιότητας των στατιστικών προϊόντων της σε ένα μεγάλο αριθμό τομέων.

Στην πράξη, πολλά από τα στοιχεία για την εφαρμογή μιας πιο επίσημης και δομημένης προσέγγισης όσον αφορά τη διαχείριση και διασφάλιση της ποιότητας υπάρχουν ήδη στην ΕΛΣΤΑΤ. Η Επιτροπή σημειώνει ότι μια περιεκτική Δήλωση Πολιτικής Ποιότητας ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2013 και συστήνει τη συμπλήρωσή της σε εύθετο χρόνο, με την κατάρτιση, μεταξύ άλλων, κατευθυντήριων γραμμών για την ποιότητα σχετικά με την εφαρμογή της διαχείρισης της ποιότητας και ενός περιεκτικού Πλαισίου Διασφάλισης της Ποιότητας σχετικά με το συστηματικό έλεγχο των στατιστικών προϊόντων. Η τεκμηρίωση όλων των πτυχών ποιότητας της διαδικασίας παραγωγής στατιστικών και των στατιστικών προϊόντων είναι απαραίτητη, όπως είναι, επίσης, απαραίτητη η διαθεσιμότητα των κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε θέματα ποιότητας, για το σύνολο του προσωπικού. Η Επιτροπή συνιστά επίσης την εκπαίδευση ενός αριθμού εσωτερικών ελεγκτών σε τεχνικές ελέγχου και σε διαδικασίες διαχείρισης της ποιότητας. Τέλος, οι υπάρχουσες έρευνες ικανοποίησης των χρηστών θα πρέπει να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν, ενώ οι μικρότερες, προσανατολισμένες στις ανάγκες των χρηστών, εκθέσεις ποιότητας που περιλαμβάνονται στα Δελτία Τύπου θα μπορούσαν να καταρτίζονται και να διαχέονται σε πιο ευρεία βάση, συμπληρωματικά των περιεκτικών εκθέσεων ποιότητας, οι οποίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ για πολλά στατιστικά προϊόντα και ακολουθούν τη δομή μεταδεδομένων Euro SDMX.

Αρχή 5: Στατιστικό Απόρρητο

Διασφαλίζονται απολύτως η ιδιωτική ζωή των παρόχων δεδομένων (νοικοκυριά, επιχειρήσεις, διοικήσεις και άλλοι αποκρινόμενοι σε έρευνες), η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που παρέχουν και η χρήση τους μόνο για στατιστικούς σκοπούς.

Δείκτες

- 5.1 Το στατιστικό απόρρητο είναι νομικά κατοχυρωμένο.
- 5.2 Το προσωπικό υπογράφει, κατά το διορισμό του, νομικές δεσμεύσεις για την τήρηση του απορρήτου.
- 5.3 Ορίζονται κυρώσεις για τυχόν εκούσιες παραβιάσεις του στατιστικού απορρήτου.
- 5.4 Παρέχονται οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές προς το προσωπικό σχετικά με την προστασία του στατιστικού απορρήτου κατά τη διαδικασία παραγωγής και διάχυσης των στατιστικών. Η πολιτική περί απορρήτου δημοσιοποιείται.
- 5.5 Λαμβάνονται φυσικά, τεχνολογικά και οργανωτικά μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και της ακεραιότητας των στατιστικών βάσεων δεδομένων.
- 5.6 Εφαρμόζονται αυστηρά πρωτόκολλα για εξωτερικούς χρήστες στους οποίους παρέχεται πρόσβαση σε στατιστικά μικροδεδομένα για ερευνητικούς σκοπούς.

Η κατοχύρωση του στατιστικού απορρήτου είναι θεμελιώδους σημασίας για την αρμόζουσα λειτουργία όλων των Εθνικών Στατιστικών Υπηρεσιών. Οι Στατιστικές Υπηρεσίες πρέπει να αποκτούν πρόσβαση σε ατομικά δεδομένα, με αποκλειστικό σκοπό την κατάρτιση συγκεντρωτικών στατιστικών αποτελεσμάτων και τη διευκόλυνση αναλύσεων, οι οποίες δεν αποκαλύπτουν, άμεσα ή έμμεσα, ατομικά στοιχεία. Εκτεταμένες ρυθμίσεις, τόσο σε νομικό όσο και σε οργανωτικό επίπεδο, πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή για να εξασφαλιστεί ότι η κατοχύρωση αυτή τηρείται στην πράξη και οι ερωτώμενοι πρέπει να είναι βέβαιοι ότι τα δεδομένα που παρέχουν απολαμβάνουν σεβασμού και προστασίας από την παράνομη δημοσιοποίηση, στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Οι έξι δείκτες που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της τήρησης της αρχής 5 του Κώδικα καλύπτουν τέσσερις κύριους τομείς. Αυτοί είναι:

- Η ύπαρξη των κατάλληλων νομικών διατάξεων στις οποίες βασίζεται η κατοχύρωση του στατιστικού απορρήτου.
- Ο προσδιορισμός κυρώσεων για εκούσιες παραβιάσεις της κατοχύρωσης.
- Η θέση σε εφαρμογή οργανωτικών και τεχνικών μέτρων για την προστασία της ασφάλειας των στατιστικών βάσεων δεδομένων.
- Η ύπαρξη και η εφαρμογή των δημοσίως γνωστοποιημένων πολιτικών και πρωτοκόλλων για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ακούσιων αποκαλύψεων κατά τις διαδικασίες παραγωγής και διάχυσης των στατιστικών ή κατά τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε στατιστικά μικροδεδομένα για ερευνητικούς σκοπούς.

Νομικές διατάξεις

Το άρθρο 8 του Στατιστικού Νόμου είναι εξ ολοκλήρου αφιερωμένο σε θέματα που αφορούν το στατιστικό απόρρητο. Το άρθρο αυτό υποχρεώνει την ΕΛΣΤΑΤ και τους λοιπούς φορείς του ΕΛΣΣ να διασφαλίσουν την προστασία των δεδομένων και τη χρήση τους αποκλειστικά για στατιστικούς σκοπούς. Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τις ποινές και κυρώσεις για παραβιάσεις του απορρήτου και καθορίζει την υποχρέωση των φορέων του ΕΛΣΣ να διαβιβάζουν απόρρητα στοιχεία στην ΕΛΣΤΑΤ, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη, παραγωγή και διάχυση των στατιστικών ή τη βελτίωση της ποιότητας των στατιστικών. Επιπλέον, αυτό το άρθρο περιέχει μια διάταξη που περιορίζει τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να έχουν πρόσβαση σε απόρρητα στοιχεία εντός της ΕΛΣΤΑΤ μόνο σε αυτά που επιδίδονται στις σχετικές εργασίες και ορίζονται με πράξη του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο Πρόεδρος μπορεί να επιτρέψει την πρόσβαση και σε άλλα πρόσωπα, εκτός από το προσωπικό της ΕΛΣΤΑΤ, στα οποία ανατίθενται στατιστικές εργασίες, έχοντας λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί το απόρρητο των στοιχείων. Τέλος, έχουν καθοριστεί οι γενικές προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι ερευνητές που ασχολούνται με τη στατιστική ανάλυση για επιστημονικούς σκοπούς μπορούν να έχουν πρόσβαση σε στοιχεία που επιτρέπουν την έμμεση αναγνώριση των στατιστικών μονάδων. Εν συντομία, το στατιστικό απόρρητο είναι πλήρως κατοχυρωμένο, σύμφωνα με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, υπό την ελληνική νομοθεσία.

Το προσωπικό, κατά το διορισμό του στην Υπηρεσία, υπογράφει όρκο, ως δημόσιοι υπάλληλοι, όπου δηλώνεται η πίστη γενικά στο νόμο. Μια πρόσφατη προσπάθεια της διοίκησης της ΕΛΣΤΑΤ να εισαγάγει μία συγκεκριμένη δήλωση, σχετικά με τη στατιστική εμπιστευτικότητα, σύμφωνα με το δείκτη 5.2 του Κώδικα, παρερμηνεύθηκε και δεν έγινε αποδεκτή από πολλούς υπαλλήλους, για λόγους που δεν συνδέονται με την αρχή του στατιστικού απορρήτου. Η Επιτροπή προτρέπει ώστε το ζήτημα αυτό να αποσαφηνιστεί και να επιλυθεί επειγόντως ώστε να μην μπορούν να τεθούν ερωτηματικά ως προς την απόλυτη δέσμευση της ΕΛΣΤΑΤ για την τήρηση του στατιστικού απορρήτου.

Κυρώσεις για την εκούσια παράβαση

Οι κυρώσεις για τις παραβιάσεις του στατιστικού απορρήτου προβλέπονται πλήρως από το νόμο. Ειδικότερα, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του Στατιστικού Νόμου αναφέρει τα εξής: «Εάν παραβιαστεί το απόρρητο των στοιχείων ή / και το στατιστικό απόρρητο, εκτός από τις ποινικές κυρώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 252, 253, 370B, 370Γ του Ποινικού Κώδικα και στο άρθρο 4 του Ν. 2392/1996 (ΦΕΚ 60 Α'), επιβάλλονται οι διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του επόμενου άρθρου». Όσον αφορά τις προβλεπόμενες κυρώσεις, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 9 : «Με απόφαση της ΕΛΣΤΑΤ, επιβάλλεται πρόστιμο ύψους από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ σε όποιον παραβιάζει το απόρρητο των στοιχείων ή / και το στατιστικό απόρρητο. Το πρόστιμο επιβάλλεται πάντοτε ύστερα από ακρόαση του υπευθύνου για την

παραβίαση και είναι ανάλογο προς τη βαρύτητα και τις συντρέχουσες περιστάσεις. Η υποτροπή συνιστά επιβαρυντική περίπτωση για την επιμέτρηση της διοικητικής κυρώσεως».

Προστασία της ασφάλειας των βάσεων στατιστικών δεδομένων

Η ΕΛΣΤΑΤ εφαρμόζει μια σειρά από φυσικά, τεχνολογικά και οργανωτικά μέτρα για τη διασφάλιση της ασφάλειας των βάσεων στατιστικών δεδομένων της. Αυτά περιλαμβάνουν:

- τον περιορισμό της πρόσβασης σε βάσεις στατιστικών δεδομένων μόνο σε εσωτερικούς χρήστες,
- τον έλεγχο της πρόσβασης των εσωτερικών χρηστών στις επιμέρους βάσεις δεδομένων με βάση την ανάγκη / λειτουργία, και
- την καθημερινή παρακολούθηση του τείχους προστασίας (firewall).

Προκειμένου να θέσει αυτά τα μέτρα σε μια πιο επίσημη και ολοκληρωμένη βάση, η ΕΛΣΤΑΤ εξέδωσε και δημοσίευσε πρόσφατα μια πολιτική ασφαλείας και προστασίας δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών που πρέπει να ακολουθούνται από όλους όσους έχουν πρόσβαση στις βάσεις στατιστικών δεδομένων, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ακεραιότητα, διαθεσιμότητα και εμπιστευτικότητα των δεδομένων. Η πολιτική αυτή καλύπτει ολόκληρο το Πληροφοριακό Σύστημα, το οποίο αποτελείται από το κεντρικό σύστημα, τα απομακρυσμένα συστήματα καθώς και τα τοπικά δίκτυα και συνδέσεις στα δίκτυα ευρείας περιοχής. Προβλέπει μια κεντρική αρχή πιστοποίησης και ασφάλειας πληροφοριών, η οποία θα είναι υπεύθυνη για:

- την τήρηση των διεθνών προτύπων για την ασφάλεια και τεχνολογίες πληροφορικής,
- την υπόδειξη προτύπων για την ασφάλεια πληροφοριών και για τεχνολογίες πληροφορικής,
- την παραγωγή των σχετικών κανόνων ασφαλείας προς έγκριση,
- τον έλεγχο για την ορθή εφαρμογή των οδηγιών ασφαλείας πληροφοριών (που προβλέπονται από τους σχετικούς κανόνες), και
- τον καθορισμό της πολιτικής και το συντονισμό ενεργειών για τον εντοπισμό, την προστασία από και την ανταπόκριση σε πιθανές ηλεκτρονικές επιθέσεις.

Η Επιτροπή υποστηρίζει και επικροτεί πλήρως αυτές τις πολιτικές και τονίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι θα συνοδεύονται από συγκεκριμένες οργανωτικές διαδικασίες και τεχνικά μέτρα που έχουν επεξεργασθεί λεπτομερώς, έχουν τεκμηριωθεί, εφαρμόζονται, και παρακολουθούνται ως προς τη μόνιμη εφαρμογή τους.

Ελαχιστοποίηση του κινδύνου ακούσιας αποκάλυψης

Η ΕΛΣΤΑΤ έχει εκδώσει και δημοσιεύσει στην ιστοσελίδα της μια πολιτική στατιστικού απορρήτου, η οποία συμπεριλαμβάνει όλες τις διατάξεις και τους κανόνες που αφορούν στο στατιστικό απόρρητο και περιλαμβάνονται στο Στατιστικό Νόμο 3832/2010 - όπως αυτός τροποποιήθηκε - τον Κανονισμό Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ. Επίσης, η ΕΛΣΤΑΤ έχει αναπτύξει ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης του προσωπικού της για την περίοδο 2013-2015, το οποίο, μεταξύ των εκπαιδευτικών θεμάτων, περιλαμβάνει το στατιστικό απόρρητο.

Σύμφωνα με την πολιτική στατιστικού απορρήτου της ΕΛΣΤΑΤ (σελ. 3): «Ζητήματα που αναφέρονται στην τήρηση του στατιστικού απορρήτου εξετάζονται, κατόπιν αιτήματος του Προέδρου της ΕΛΣΤΑΤ, από την Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου που λειτουργεί στην ΕΛΣΤΑΤ. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής αυτής είναι να εισηγείται στον Πρόεδρο της ΕΛΣΤΑΤ για:

- τη χορήγηση σε ερευνητές πρόσβασης σε εμπιστευτικά δεδομένα για επιστημονικούς σκοπούς,
- το επίπεδο ανάλυσης, στο οποίο μπορούν να διατεθούν στατιστικά δεδομένα, έτσι ώστε να μην είναι δυνατή η αναγνώριση της ερευνώμενης μονάδας, είτε άμεσα είτε έμμεσα,
- τα κριτήρια ανωνυμοποίησης για τα μικροδεδομένα που παρέχονται σε χρήστες,
- άλλα θέματα στατιστικού απορρήτου που της υποβάλλει ο Πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ για γνωμοδότηση».

Η Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου και η Διεύθυνση Οργάνωσης, Μεθοδολογίας και Διεθνών Σχέσεων παρέχουν σε συνεχή βάση συμβουλές προς όλες τις Διευθύνσεις της ΕΛΣΤΑΤ, σχετικά με τη χρήση των διαδικασιών για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ακούσιας αποκάλυψης εμπιστευτικών δεδομένων κατά την επεξεργασία και τη διάχυση των στατιστικών.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων ΕΛΣΣ (άρθρο 8(6)): «Η ΕΛΣΤΑΤ μπορεί να χορηγεί σε ερευνητές που διενεργούν στατιστικές αναλύσεις για επιστημονικούς σκοπούς, πρόσβαση σε στοιχεία τα οποία καθιστούν δυνατή την έμμεση ταύτιση των στατιστικών μονάδων. Η πρόσβαση χορηγείται με τον όρο ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) έχει κατατεθεί σχετική αίτηση, συνοδευόμενη από λεπτομερή ερευνητική πρόταση σύμφωνα με τα ισχύοντα επιστημονικά πρότυπα,
- β) η ερευνητική πρόταση αναφέρει με επαρκείς λεπτομέρειες το σύνολο των δεδομένων για το οποίο θα χορηγηθεί πρόσβαση, τις μεθόδους ανάλυσης των δεδομένων και τον απαιτούμενο χρόνο για τη διενέργεια της έρευνας,

γ) έχει συναφθεί, μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ και του μεμονωμένου ερευνητή, του ιδρύματος στο οποίο εργάζεται, ή του Οργανισμού που εντέλλεται τη διενέργεια της έρευνας, κατά περίπτωση, σύμβαση που καθορίζει τους όρους πρόσβασης, τις υποχρεώσεις των ερευνητών, τα μέτρα για την τήρηση του απορρήτου των στατιστικών δεδομένων και τις κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης αυτών των υποχρεώσεων» (βλ. συνημμένο υπόδειγμα της σύμβασης).»

Συνοψίζοντας, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΛΣΤΑΤ χρησιμοποιεί μια σειρά από τεχνικές και πρακτικές για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ακούσιας αποκάλυψης εμπιστευτικών δεδομένων. Συμπληρωματικά προς τις ανωτέρω τεχνικές και πρακτικές, η Επιτροπή συνιστά να αναπτυχθούν και να τεθούν σε εφαρμογή διαδικασίες διαχείρισης παραβίασης απορρήτου δεδομένων, για την αντιμετώπιση τυχόν ακούσιων αποκάλυψεων. Οι διαδικασίες θα πρέπει να αφορούν: στην εκτίμηση της σοβαρότητας του περιστατικού, την ενημέρωση των στατιστικών μονάδων και τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Συνολική Αξιολόγηση και συστάσεις

Η Επιτροπή είναι, γενικώς, της γνώμης ότι η απαίτηση για την τήρηση του στατιστικού απορρήτου καλύπτεται πλήρως από τον Ελληνικό Στατιστικό Νόμο, από τον Κανονισμό Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος και από τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ. Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη με τη διαπίστωση ότι η σημασία του στατιστικού απορρήτου είναι κατανοητή και σεβαστή στην ΕΛΣΤΑΤ. Η ΕΛΣΤΑΤ έχει λάβει πολλά μέτρα για να διασφαλίσει την τήρηση του στατιστικού απορρήτου, όπως προκύπτει από τις αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί στην Επιτροπή Στατιστικού Απορρήτου και την εφαρμογή των σχετικών πολιτικών για το στατιστικό απόρρητο, την ασφάλεια του Πληροφοριακού Συστήματος και την προστασία των δεδομένων. Έχουν επίσης αναπτυχθεί προγράμματα εκπαίδευσης του προσωπικού που ασχολείται με θέματα στατιστικού απορρήτου.

Η Επιτροπή επικροτεί τον δεδηλωμένο στόχο της ΕΛΣΤΑΤ για την επισημοποίηση και την περαιτέρω ανάπτυξη των πολλών μέτρων που ήδη εφαρμόζονται, θέτοντας σε λειτουργία ένα σύστημα προστασίας δεδομένων και διαχείρισης ασφαλείας, στο πλαίσιο του τρέχοντος προγράμματος για την αναβάθμιση της πληροφορικής της, έτσι ώστε συγκεκριμένα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα να ληφθούν και να εφαρμοστούν μόνιμα και η αποτελεσματικότητά τους να ελέγχεται και να αξιολογείται περιοδικά.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΛΣΤΑΤ χρησιμοποιεί μια σειρά από τεχνικές και πρακτικές για την ελαχιστοποίηση του κινδύνου ακούσιας αποκάλυψης στη διάδοση των στατιστικών στοιχείων και τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ερευνητών στα στατιστικά μικροδεδομένα. Συμπληρωματικά προς τις ανωτέρω τεχνικές και πρακτικές, η Επιτροπή συνιστά να αναπτυχθούν και να τεθούν σε εφαρμογή διαδικασίες διαχείρισης παραβίασης απορρήτου δεδομένων, για την αντιμετώπιση τυχόν ακούσιων αποκάλυψεων. Οι διαδικασίες θα πρέπει να αφορούν: στην εκτίμηση της σοβαρότητας του περιστατικού, την ενημέρωση των στατιστικών μονάδων και τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

Τέλος, η Επιτροπή εκφράζει την ανησυχία της για την πρόσφατη άρνηση του προσωπικού να υπογράψει μια συγκεκριμένη δέσμευση για το στατιστικό απόρρητο, η οποία αναπτύχθηκε από τη διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ για την εφαρμογή στην πράξη της στατιστικής νομοθεσίας και των αρχών του Κώδικα Ορθής Πρακτικής. Η Επιτροπή τονίζει ότι το ζήτημα αυτό πρέπει να επιλυθεί επειγόντως, ώστε να μην υπάρχουν αμφιβολίες για τη δέσμευση της ΕΛΣΤΑΤ όσον αφορά την τήρηση της αρχής του στατιστικού απορρήτου.

Αρχή 6: Αμεροληψία και αντικειμενικότητα

Οι στατιστικές αρχές αναπτύσσουν, παράγουν και διαχέουν ευρωπαϊκές στατιστικές με σεβασμό στην επιστημονική ανεξαρτησία και με αντικειμενικότητα, επαγγελματισμό και διαφάνεια, όπου διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση όλων των χρηστών.

Δείκτες

- 6.1 Οι στατιστικές καταρτίζονται με αντικειμενικότητα, με βάση στατιστικά κριτήρια.
- 6.2 Η επιλογή των πηγών και των στατιστικών μεθόδων, καθώς και η λήψη αποφάσεων σχετικά με τη διάχυση των στατιστικών γίνονται βάσει στατιστικών κριτηρίων.
- 6.3 Τα σφάλματα που εντοπίζονται σε δημοσιευμένες στατιστικές διορθώνονται το συντομότερο δυνατόν και δημοσιοποιούνται.
- 6.4 Διατίθενται στο κοινό πληροφορίες σχετικά με τις μεθόδους και τις διαδικασίες που χρησιμοποιούνται.
- 6.5 Προαναγγέλλονται οι ημερομηνίες και οι ώρες δημοσιοποίησης των στατιστικών στοιχείων.
- 6.6 Μείζονες αναθεωρήσεις ή αλλαγές σε μεθοδολογίες ανακοινώνονται εκ των προτέρων.
- 6.7 Όλοι οι χρήστες έχουν ισότιμη και ταυτόχρονη πρόσβαση στις δημοσιεύσεις στατιστικών στοιχείων. Οποιαδήποτε προνομιακή πρόσβαση εξωτερικών χρηστών σε προδημοσιεύσεις είναι περιορισμένη, ελέγχεται και δημοσιοποιείται. Σε περίπτωση διαρροών, επανεξετάζονται οι ρυθμίσεις σχετικά με τις προδημοσιεύσεις έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αμεροληψία.
- 6.8 Οι στατιστικές δημοσιεύσεις και δηλώσεις που πραγματοποιούνται κατά τις συνεντεύξεις τύπου είναι αντικειμενικές και έχουν αμερόληπτο χαρακτήρα.

Η αρχή 6 απαιτεί την παραγωγή και διάχυση των στατιστικών, με σεβασμό στην επιστημονική ανεξαρτησία και με αντικειμενικότητα, επαγγελματισμό και διαφάνεια, όπου όλοι οι χρήστες έχουν ίση μεταχείριση. Στις επόμενες παραγράφους εξετάζεται η εφαρμογή από την ΕΛΣΤΑΤ αντικειμενικών και αμερόληπτων μεθόδων, διαφανών διαδικασιών και ισότιμης πρόσβασης.

Χρήση αντικειμενικών και αμερόληπτων μεθόδων

Με βάση την αλληλεπίδρασή της με τα ενδιαφερόμενα μέρη και μετά από την εξέταση των στατιστικών προϊόντων και της τεκμηρίωσης που παρασχέθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ, η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι η ΕΛΣΤΑΤ παράγει επίσημες στατιστικές που βασίζονται σε ορθές μεθόδους και τις παρουσιάζει με επαγγελματικό στατιστικό τρόπο. Μολονότι οι πόροι και άλλα πρακτικά ζητήματα μπορούν μερικές φορές να περιορίσουν τη βέλτιστη επιλογή πηγών και μεθόδων, είναι σαφές ότι η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία εφαρμόζονται πάντοτε ως βασικές αρχές λειτουργίας εντός της Υπηρεσίας. Η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία ενισχύονται με την υιοθέτηση των διεθνών στατιστικών προτύπων, ιδίως εκείνων που προβλέπονται για την παραγωγή εναρμονισμένων ευρωπαϊκών στατιστικών. Η ΕΛΣΤΑΤ συμβουλευέται και συνεργάζεται ενεργά με τη Eurostat και εμπειρογνώμονες από

άλλα κράτη μέλη, για την εξασφάλιση της ευθυγράμμισης των ελληνικών πηγών και μεθόδων με αυτά τα πρότυπα στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Διαφανείς διαδικασίες

Τα μεθοδολογικά σημειώματα που δημοσιεύονται από την ΕΛΣΤΑΤ είναι σαφή και εξηγούν λεπτομερώς τις χρησιμοποιούμενες στατιστικές μεθόδους. Η ποιότητα των δημοσιευμένων εγγράφων σχετικά με τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους και πηγές είναι πολύ καλή. Τα έγγραφα αυτά δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ, τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Η Επιτροπή επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η ΕΛΣΤΑΤ ακολουθεί ένα σχέδιο εργασίας για την εξασφάλιση της διαθεσιμότητας επικαιροποιημένων μεθοδολογικών σημειωμάτων και μεταδεδομένων, σε τυποποιημένη μορφή, για όλους τους στατιστικούς τομείς που είναι αυτό σε εκκρεμότητα, μέχρι το τέλος του 2013.

Η ΕΛΣΤΑΤ έχει μια σαφή πολιτική αναθεωρήσεων και όλα τα σφάλματα που εντοπίζονται σε δημοσιευμένες στατιστικές ανακοινώνονται και δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που συμβουλευθήκε η Επιτροπή πιστεύουν ότι η ΕΛΣΤΑΤ παρέχει αναθεωρημένα στοιχεία το συντομότερο δυνατό αφ' ότου αντιληφθεί την ανάγκη διόρθωσης.

Ένα ημερολόγιο ανακοινώσεων εκδίδεται από την ΕΛΣΤΑΤ και γίνεται γνωστό στους χρήστες εκ των προτέρων, μέσω της ιστοσελίδας της. Τα ενδιαφερόμενα μέρη αναγνωρίζουν γενικά την χρησιμότητα αυτού του ημερολογίου και το γεγονός ότι τηρείται στην πράξη.

Πληροφορίες σχετικά με τις σχεδιαζόμενες μείζονες αναθεωρήσεις στατιστικών σειρών ή αλλαγές σε μεθοδολογίες κλπ. περιλαμβάνονται εκ των προτέρων σε ξεχωριστό κεφάλαιο στα ετήσια στατιστικά προγράμματα εργασίας της ΕΛΣΤΑΤ και δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της.

Ισότητα πρόσβασης

Η ισότιμη πρόσβαση από όλους τους χρήστες αποτελεί θεμελιώδη αρχή και η χρήση του διαδικτύου ενισχύει την επίτευξη του εν λόγω δείκτη στην πράξη. Ο νόμος απαγορεύει την κοινοποίηση των στατιστικών πληροφοριών πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία ανακοίνωσής τους. Ειδικότερα, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του Στατιστικού Νόμου ορίζει ότι «Οι φορείς του ΕΛΣΣ υποχρεούνται να παρέχουν ισότιμη πρόσβαση όλων των χρηστών στις στατιστικές, σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας και όπως ορίζεται ειδικότερα στον Κανονισμό Στατιστικών Υποχρεώσεων». Το άρθρο 4, παράγραφος 2, του Κανονισμού Στατιστικών Υποχρεώσεων των φορέων του ΕΛΣΣ ορίζει ότι: «Οι φορείς του ΕΛΣΣ υποχρεούνται να παράγουν και να διαδίδουν τις στατιστικές τους με έναν αμερόληπτο, αντικειμενικό, επαγγελματικό και διαφανή τρόπο, όπου θα υπάρχει ίση μεταχείριση όλων των χρηστών, σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας. Οι ημερομηνίες ανακοινώσεων στατιστικών προαναγγέλλονται σε ένα ημερολόγιο ανακοινώσεων και όλοι οι χρήστες έχουν ισότιμη και ταυτόχρονη πρόσβαση σε αυτές». Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και ιδίως οι

οικονομικοί συντάκτες που ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για την εξασφάλιση τήρησης αυτής της αρχής, συμφωνούν ότι η ΕΛΣΤΑΤ εφαρμόζει την αρχή χωρίς εξαίρεση, και ότι δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ των χρηστών.

Οι δημοσιεύσεις στατιστικών στοιχείων, οι οποίες αποτελούνται από απλές και τεκμηριωμένες παρουσιάσεις των δεδομένων, εκδίδονται χωρίς μεροληπτικά σχόλια. Μέχρι τώρα υπήρξε περιορισμένη χρήση των συνεντεύξεων Τύπου στην ανακοίνωση των στατιστικών. Ωστόσο, Δελτία Τύπου, σχετικά με πρόσφατα σημαντικά στατιστικά στοιχεία (ανάπτυξη, δείκτης τιμών καταναλωτή, ανεργία, βιομηχανική παραγωγή κλπ.), εκδίδονται τακτικά στα μέσα ενημέρωσης. Ο σκοπός αυτών των αμερόληπτων ανακοινώσεων είναι η αύξηση της ενημέρωσης για τις υπάρχουσες στατιστικές και η παροχή βοήθειας στους δημοσιογράφους και αναλυτές στην ερμηνεία των στατιστικών. Η Επιτροπή ενθαρρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να αναπτύξει περαιτέρω τις προσπάθειές της για την προβολή και προώθηση της χρήσης των στατιστικών στοιχείων της, καθώς υπάρχουν ενδείξεις ότι ορισμένοι χρήστες αγνοούν την ύπαρξη υψηλής ποιότητας στατιστικών της ΕΛΣΤΑΤ και χρησιμοποιούν άλλες πηγές για να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Συνολική αξιολόγηση και συστάσεις

Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη ότι η ΕΛΣΤΑΤ επιδεικνύει βαθύ σεβασμό για την Αρχή 6 και την εφαρμογή της στην πράξη. Η ΕΛΣΤΑΤ παράγει επίσημες στατιστικές βασισμένες σε ορθές μεθόδους και τις παρουσιάζει με έναν επαγγελματικό στατιστικό τρόπο. Η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία ενισχύονται με την υιοθέτηση των διεθνών στατιστικών προτύπων, ιδίως εκείνων που προβλέπονται για την παραγωγή εναρμονισμένων ευρωπαϊκών στατιστικών. Η ΕΛΣΤΑΤ διαβουλεύεται και συνεργάζεται με τη Eurostat και άλλους εμπειρογνώμονες για την εξασφάλιση της ευθυγράμμισης των ελληνικών πηγών και μεθόδων με τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Τα μεθοδολογικά σημειώματα που δημοσιεύονται από την ΕΛΣΤΑΤ είναι σαφή και εξηγούν λεπτομερώς την υιοθετηθείσα στατιστική μεθοδολογία που χρησιμοποιείται. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι αυτά τα σημειώματα δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική γλώσσα. Όλα τα σφάλματα που εντοπίζονται σε δημοσιευμένες στατιστικές ανακοινώνονται και δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ χωρίς καθυστέρηση. Ένα ημερολόγιο ανακοινώσεων εκδίδεται από την ΕΛΣΤΑΤ και γνωστοποιείται στους χρήστες εκ των προτέρων, μέσω της ιστοσελίδας της. Πληροφορίες για μείζονες αναθεωρήσεις στατιστικών στοιχείων ή αλλαγές σε μεθοδολογίες δημοσιεύονται επίσης στην ιστοσελίδα της.

Η ισότιμη πρόσβαση όλων των χρηστών στα στατιστικά στοιχεία αποτελεί μια βασική αρχή για την ΕΛΣΤΑΤ και η χρήση του διαδικτύου ενισχύει την πρακτική αυτή. Οι δημοσιεύσεις στατιστικών στοιχείων είναι απλές και τεκμηριωμένες παρουσιάσεις δεδομένων, χωρίς σχόλια μεροληπτικού χαρακτήρα. Τα Δελτία Τύπου, που ενημέρωνουν το κοινό για τις υπάρχουσες στατιστικές και βοηθούν τους δημοσιογράφους και τους αναλυτές στην ερμηνεία των στατιστικών, εκδίδονται τακτικά όσον αφορά τις σημαντικές στατιστικές. Η Επιτροπή επικροτεί τα μέτρα αυτά και ενθαρρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει τις

προσπάθειές της για τη δημοσιοποίηση των στατιστικών της και την προώθηση της χρήσης των υψηλής ποιότητας στατιστικών της προϊόντων.

Παράρτημα 1

Πληροφορίες για τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής

- Gerry O' Hanlon, πρώην Γενικός Διευθυντής της Ιρλανδικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ορισθείς από τον Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Φορέα για τη Διακυβέρνηση στον Τομέα της Στατιστικής (ESGAB), Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- Δρ. Peter Hackl, πρώην Γενικός Διευθυντής της Αυστριακής Στατιστικής Υπηρεσίας, ορισθείς από τη Eurostat, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- Heli Jeskanen-Sundstrom, πρώην Γενική Διευθύντρια της Φινλανδικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ορισθείσα από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος, (ESSC), Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- Δρ. Βασίλειος Ζορκάδης, Διευθυντής της Γραμματείας της Ελληνικής Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ορισθείς από την Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- Ιωάννης Χαλικιάς, Καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ορισθείς από τη Βουλή των Ελλήνων, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής

Παράρτημα 2

Λίστα εγγράφων που παρασχέθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ στην Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής

- Συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο αυτοαξιολόγησης
- Οργανόγραμμα της ΕΛΣΤΑΤ (με πληροφορίες για τα περιφερειακά γραφεία)
- Νομικό πλαίσιο διάχυσης στατιστικής πληροφόρησης και επικοινωνίας
- Επάρκεια ανθρώπινων πόρων
- Πληροφορίες για το Κέντρο Δεδομένων Πληροφορικής
- Πληροφορίες για τα Λογισμικά
- Πληροφορίες για τους ανθρώπινους πόρους της Πληροφορικής
- Στοιχεία Οικονομικών Πόρων 2009-2013 (πίνακες)
- Οικονομικοί Πόροι
- Δελτία Τύπου της Eurostat για την Ελλάδα
- Επιθεώρηση Ομοτίμων (Peer Review) 2007
- Έκθεση Προτύπων και Κωδικών του ΔΝΤ (ROSC) 2005
- Αποτελέσματα Έρευνας Ικανοποίησης Χρηστών 2011-2012
- Τριμηνιαία τεχνική αναφορά 2012-2013 (σύνοψη διευθετημένων από την ΕΛΣΤΑΤ αιτημάτων χρηστών)
- Ερωτηματολόγιο ικανοποίησης χρηστών
- Πληροφοριακό σύστημα για τον προγραμματισμό και την παρακολούθηση των στατιστικών ερευνών
- Ομάδα Συντονισμού και Επίβλεψης των Στατιστικών Εργασιών
- Προγραμματισμός έργων – δράσεων
- Εκπαίδευση προσωπικού
- Συμμετοχή προσωπικού ΕΛΣΤΑΤ σε σεμινάρια 2012-2013 (πίνακες)
- Πρόγραμμα εκπαίδευσης 2013-2015 (πίνακες)
- Πολιτική Προστασίας Δεδομένων

- Στατιστικό Απόρρητο
- Πολιτική Τιμολόγησης
- Διοικητικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή στατιστικών
- Λίστα με εγκριθείσες επιχορηγήσεις Eurostat 2013
- Τελευταία δημοσίευση για τη θέση του επικεφαλής της ΕΛΣΤΑΤ (επίσημη Ελληνική ανακοίνωση)
- Αγγλική μετάφραση της τελευταίας δημοσίευσης για τη θέση του επικεφαλής της ΕΛΣΤΑΤ
- Πληροφορίες για τους φορείς του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος
- Ποσοστά ανταπόκρισης στις δειγματοληπτικές έρευνες της ΕΛΣΤΑΤ
- Κοινό Συνολικό Σχέδιο Δράσης για τις Ελληνικές Στατιστικές (ενημερωμένη έκδοση Μαρτίου 2013)
- Αναφορά για τη δικαστική υπόθεση κατά στελεχών της ΕΛΣΤΑΤ
- Μνημόνιο Συνεργασίας με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και την Τράπεζα της Ελλάδος
- Μνημόνιο Συνεργασίας με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής
- Μνημόνιο Συνεργασίας με το Υπουργείο Υγείας
- Μνημόνιο Συνεργασίας με το Υπουργείο Εσωτερικών
- Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ ΕΛΣΤΑΤ, Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, ΙΚΑ
- Ευρωπαϊκή Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) 2010, Τελική Έκθεση Ποιότητας
- Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2011, Έκθεση Ποιότητας
- Πολιτική Ποιότητας
- Πολιτική Αναθεωρήσεων
- Δήλωση Τήρησης Στατιστικού Απορρήτου

Παράρτημα 3

Συμμετοχή ενδιαφερομένων μερών στις συναντήσεις της Συμβουλευτικής Επιτροπής
Ορθής Πρακτικής

- Εκπρόσωποι από τη διοίκηση της ΕΛΣΤΑΤ
- Εκπρόσωποι φορέων του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος
- Εκπρόσωποι θεσμικών χρηστών των στατιστικών προϊόντων της ΕΛΣΤΑΤ
- Εκπρόσωποι των εταίρων του οικονομικού προγράμματος προσαρμογής (Ε.Ε., ΔΝΤ)
- Εκπρόσωποι της Eurostat
- Εκπρόσωποι των διεθνών χρηστών των στατιστικών προϊόντων της ΕΛΣΤΑΤ που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα
- Εκπρόσωποι του Ελληνικού οικονομικού τύπου
- Εκπρόσωποι των εξειδικευμένων χρηστών των στατιστικών προϊόντων της ΕΛΣΤΑΤ (ακαδημαϊκοί και ερευνητές)
- Εκπρόσωποι από το Γραφείο του Πρωθυπουργού και το Υπουργείο Οικονομικών